Zákon, sabat a novozákonní křesťanství

Křesťanská svoboda v Ježíšově učení

Anthony F. Buzzard, MA (Oxon.), MA Th.

Přeložil Adolf Točík, 2017

© Restoration Fellowship, 2005 www.restorationfellowship.org

Atlanta Bible College
800-347-4261

Obsah

Úvod 2

Zákon, sabat a křesťanství Nové smlouvy 5

Více o Galatským a zákonu 23

Více o Kolosským 2:16, 17 a otázka sabatu 26

Sabat a zákon 30

Křesťané a zákon (Charles Hunting) 31

Dopis přítelkyni 42

Úvod

Za předpokladu, že si ve svém zaneprázdněném životě vyhradíme čas na to, abychom se tázali a uvažovali, před námi všemi stojí klíčová otázka; otázka našeho osobního údělu – přesněji otázka ohledně toho, o čem musíme přemýšlet, čemu věřit a co dělat, abychom byli přijatelní Bohu, našemu Stvořiteli. Odpovědi na tuto otázku v naší době jsou stejně rozmanité a matoucí, jako je počet rozdělených denominací, které charakterizují to, co známe jako křesťanství. Různé křesťanské skupiny si dělají protichůdné nároky, že poskytují řešení hádanky života. Nabízejí, že nám řeknou, co musíme dělat, abychom byli zachráněni. Ale vzájemně nesouhlasí.

Vytvářely se denominace, v neposlední řadě rozsáhlé protestantské hnutí, které vzniklo v opozici vůči zavedené římsko-katolické církvi v roce 1517, když někdo nebo skupina badatelů Bible "se dopátrá" lepšího způsobu, jak se přiblížit Bohu a sloužit mu. Často taková hnutí pramení z nového pochopení, z nároku obnovit zapomenutou pravdu, z opravy tradičního učení, které není bezpečně založeno na Písmu.

Mnoho sporů, které vznikly ohledně "správného" chápání Ježíše a Bible, se soustředilo na otázky chování. Jaký má být křesťan, aby byl Bohu příjemný? Pro značný počet věřících bylo klíčovým problémem výběr správného dne pro odpočinek a týdenní bohoslužby. Tato otázka o týdenním dodržování je často spojena s jinými záležitostmi "zákona", např. s rozhodnutím nejíst určité potraviny uvedené ve Starém zákoně jako tabu. Neshody, které následují, když někteří věřící dospějí k závěru, že dny a potraviny mají zásadní význam pro křesťanské konání a spásu, vedly k vytvoření celých denominací, jako je Worldwide Church of God založená Herbertem Armstrongem a adventisté sedmého dne, kteří se spoléhají na Ellen Whiteovou jako inspirovanou zakladatelku. Jakmile zavedeny, konfesionální "osobitosti" se stávají záležitostí hluboce zakotveného přesvědčení, a dokonce i stranického ducha, podporujícího mentalitu "oni a my", která snadno znemožní objektivní biblické zkoumání.

Ale zkoumání Písma kvůli pravdě je podstatou dobrého učednictví (Skutky 17:11). Má-li být dosažena pravda – pravda, která nás skutečně osvobozuje – musíme být připraveni odložit starobylá přesvědčení, kterým jsme se mohli oddat, když jsme nebyli přiměřeně vybaveni k tomu, abychom podstoupili přesné studium Bible. Doufat, že díky dobré vůlí a téměř žádnému zácviku ve čtení Bible můžeme vůbec dospět ke správným postojům v biblických otázkách chování a vyznání, je iluze.

Mnozí z nás se to museli tvrdě naučit. Kdysi vystaveni představě, že křesťanství je primárně otázkou přijetí deseti přikázání, které byly dány Izraeli, a do písmene je následovat, jsme byli přesvědčeni přes všechny důkazy o opaku, že jsme se připojili k "jediné pravé církvi". Při budování vlastního teologického ochranného krytu na nás nezapůsobilo, když jiní poukazovali na to, že naši učitelé/vůdci neměli žádné formální vzdělání v historii biblického výkladu, že byli jen málo vystaveni tomu, co napsali jiní o zásadních otázkách, a že nebyli znalí původních jazyků Písma. Jistě, tvrdili jsme, upřímnost byla dost na to, aby zaručila jakousi neomylnost. Naším vůdcem byl fakticky Boží apoštolský dar světu v čase konce, tvrdili jsme ve své naivitě a nezkušenosti. A vyznačovali jsme se naším věrným odpočíváním v sobotu! O pár let později jsme zmoudřeli natolik, abychom si mysleli, že jsme mohli být uváděni v omyl.

Problém, kterým se zabýváme v této knize, se týká některých aspektů cesty ke spáse, a zejména záležitosti poslušnosti Ježíši, protože Ježíš často a důrazně říkal, že podstatou úspěchu před Bohem je následovat ho a jeho učení. Otázka, která však vyžaduje pečlivé ošetření, spočívá v tom: co je spojeno s poslušností?

Dokonce i jen povrchní vystavení vlivu Bible odhaluje, že se mnoho říká o vztahu věření k chování. Hodně z Nového zákona je věnováno vymezení toho, co Bůh požaduje, ne podle Mojžíšova zákona pod Starou

smlouvou, ale pod Novou smlouvou vyučovanou a potvrzenou Ježíšem jako konečným Božím zmocněncem, prorokem, který měl nahradit i Mojžíše (Deut 18:15-18; Jan 1:17).

Přemítání nad mnoha lety výuky a studia nás přivedlo k ustálenému přesvědčení, že jedno z nejosudnějších neporozumění Ježíši a Nové smlouvě nastává, když se snažíme smíchat dva různé systémy – Starý a Nový. Bůh už nejedná s lidstvem za podmínek, které schválil Mojžíšovým prostřednictvím. Pokud se s plnou upřímností a touhou poslouchat Boha k němu přibližujeme na základě, který nám *ne*předepsal podle Nové smlouvy zavedené Ježíšem, jsme zodpovědni za to, že na sebe uvalujeme hrozné teologické zranění. Neznalost Nové smlouvy je stejně rozvratnická jako zhoubná pro duchovnost. Takové neporozumění se často staví na odiv jako "křesťanské".

Musíme získat svobodu, kterou zaslíbil Ježíš, svobodu založenou na duchu pravdy, ne na našich vlastních konstrukcích postavených na zmateném míchání dvou smluv. Navíc Ježíš během své historické služby nepředal celou pravdu. Dále mluvil prostřednictvím vybraných apoštolů, jak slíbil: “Ještě vám mám mnoho co říci, ale nemůžete to nyní snést. Když však přijde on, duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit to, co uslyší; oznámí vám i to, co má přijít. On mne oslaví, neboť z mého vezme a oznámí to vám” (Jan 16:12-14).

Všechny druhy zneužití mohou vyvstat, když se biblické verše vytrhnou ze svého kontextu a zprostředkují to, co bylo zamýšleno pro určitou dobu, ale ne nutně pro každého na věčné časy. Klasický příklad se nachází v populárním použití Malachiáše 3:10, aby uvalil na církev systém desátků. Avšak jen o několik veršů níže (3:22) prorok povzbuzuje své posluchače, aby "nezapomínali na zákon mého otroka Mojžíše, který jsem mu dal na Chorébu, ustanovení a nařízení pro celý Izrael".

Rozeznat Boží jednání s lidstvem za různých okolností je nutné, pokud chceme určit, co od nás Bůh chce dnes. K této otázce – co pro nás jako křesťany zahrnuje poslušnost – směrujeme následující stránky s přesvědčením, že svoboda v Kristu je jediným úspěšným receptem pro nalezení víry, jak ji představuje Nový zákon. Když některá církev spojuje v této svobodě zastánce evangelia o Království a současně rozbíjí přehradu mezi židy a pohany, jak si to přál Kristus, víra bude kypící a působivá. Dokud nás rozdělují nedorozumění ohledně zákona a jeho vztahu k Nové smlouvě, svědectví Kristova těla bude i nadále pokaženo.

Křesťané uznávají Mojžíše jako prostředníka Staré smlouvy ustanovené mezi Bohem Izraele a jeho lidem. Exodus 24 zaznamenává potvrzení smluvního ujednání, když lidé souhlasili, že budou dodržovat všechna slova napsaná v knize smlouvy. Oltář i lidé byli pokropeni krví; shromáždění Izraele se dohodlo, že udělá "vše, co Pán řekl". Krev tedy oficiálně potvrzovala smlouvu na základě "všech slov", která Mojžíš přijal od Boha.

Ježíš je v Novém zákoně představen jako hlasatel Nové smlouvy. Ježíš je postaven do protikladu k Mojžíšovi. “Zákon byl předán skrze Mojžíše, ale milost a pravda přišly skrze Ježíše Krista.” Matouš zaznamenává pět bloků učení Ježíšovy Nové smlouvy a končí opakovanou frází "když Ježíš dokončil tato slova" (7:28 atd.). Ježíš pak prolil svou vlastní krev a přivedl tuto Novou smlouvu v platnost.

V tomto problému rozlišit, co Bůh vyžaduje v rámci křesťanské Nové smlouvy, existují záležitosti kritické důležitosti. Nepostoupit vpřed od Starého k Novému je pro věřící vážným nebezpečím. Tendence vracet se ke Staré smlouvě a míchat ji s Novou si vyžádala apoštolovo nejpřísnější varování a rozhořčení: “Ó, nerozumní Galaťané, kdo vás očaroval, vás, kterým byl před očima vykreslen Ježíš Kristus ukřižovaný? ... Přijali jste ducha na základě dodržování zákona, nebo na základě slyšení víry? ... K té svobodě nás Kristus osvobodil. Stůjte tedy pevně a nenechte se opět podrobit pod jho otroctví. Hle, já, Pavel, vám pravím, že dáváte-li

se obřezávat, Kristus vám nic neprospěje. A znova dosvědčuji každému člověku, který se dává obřezat, že je povinen poslouchat celý zákon. Odcizili jste se Kristu, vy, kteří hledáte ospravedlnění v zákoně; vypadli jste z milosti. … Jediná věc, která se započítává je víra působící skrze lásku. (Gal. 3:1, 2; 5:1-6).

Pravda nás opravdu osvobozuje, ale svoboda je dosažitelná jenom, až zjistíme, co je tou osvobozující pravdou. To znamená věnovat pečlivou pozornost evangeliu/slovům Ježíše a Pavla, neohroženého zastánce Ježíšova velkého pověření kázat jediné evangelium o Království všem národům a který vášnivě toužil po tom, aby Židé a pohané tvořili jednu harmonickou církev založenou na svobodě Nové smlouvy.

Zveme čtenáře, aby přijali výzvu přehodnotit, pokud je to nutné, co znamená z hlediska životního stylu a víry sloužit Pánu Ježíši Mesiášovi, doručiteli Nové smlouvy. Podrobněji jsme se zabývali širším problémem evangelia o Království v našich knihách *The Coming Kingdom of the Messiah: A Solution to the Riddle of the New Testament* a *Our Fathers Who Aren't in Heaven: The Forgotten Christianity of Jesus the Jew*, a v našem bezplatném měsíčníku už od roku 1998, jenž se nalézá na naší webové stránce:

www.restorationfellowship.org

Zákon, sabat a křesťanství Nové smlouvy

Nějaké dva miliony věřících vyjadřují svou oddanost Bohu tím, že berou vážně svůj závazek k přísné, doslovné poslušnosti vůči všem "Deseti přikázáním". Čtvrté přikázání má pro ně zvláštní význam. Považují je za zřetelný test poslušnosti. Existuje mnohem více milionů lidí, kteří také tvrdí, že se podřizují Božím přikázáním, ale nesouhlasí se svými spolubadateli Bible ohledně toho, co dnes znamená poslušnost Božím přikázáním.

Mnozí ve světě hlásícím se ke křesťanství věří, že deset přikázání je stejně tak zákonem pro křesťany, jako byly zákonem pro Izrael, jak byly předány Mojžíšem na Sinaji. Zdá se, že tento názor má jasnou podporu v Písmu. Nepoučil Ježíš mladého muže, aby "dodržoval přikázání"? (Mat 19:17). A nezdůraznil stejně Pavel potřebu poslušnosti? Ježíš jasně vysvětlil mimo každou pochybnost, že "nepřišel zrušit zákon nebo proroky, ale naplnit je" (Mat 5:17). Přirozeným závěrem z tohoto prohlášení by bylo, že zákon podle Staré smlouvy zůstává jako absolutní standard křesťanského chování.

Všichni se shodnou, že žádný zákon Boží nemůže být odložen jako nepodstatný. Nic z Božího zjevení není bezvýznamné. Pavel to pochopil dobře, když uvedl, že víra v Krista, vůbec neruší zákon, potvrzuje jej: “Rušíme tedy vírou Zákon? Naprosto ne! Naopak, Zákon potvrzujeme.” (Řím. 3:31).

Mezi věřícími povstala velká neshoda ohledně toho, jak upotřebit jedno konkrétní přikázání zákona: čtvrté z "Desatera", které se týká dodržování soboty. Pro jeden tábor není vážně o čem diskutovat. Sobota je pro nás závazná jako pro věřící v Krista přesně tak, jak to bylo závazné pro Izrael ve Starém zákoně. Poněvadž byla znakem izraelské věrnosti Bohu, musí být sobota jistě stejně znakem určujícím pravé křesťanské věřící. Jak může být kterékoli z "Desatera přikázání" nějakým způsobem pozměněno? Neuposlechnout jedno by znamenalo neuposlechnout všechna. Na tomto argumentu se sabat stává jediným kritickým problémem, který rozhoduje, zda patříme Kristu nebo Ďáblu. Jakákoli teologie pocházející od člověka nedodržujícího sabat bude pak podezřelá, protože taková osoba je Boha neposlušná v rozhodujícím testovacím bodě. Tento spisovatel je obeznámen s tímto druhem argumentů, protože již předtím mnoho let zachovával sobotu jako sabat. Od té doby si všímal, že dodržování sabatu není zárukou poctivosti, když se přichází k dalším otázkám biblického výkladu.

Původ zachovávání sabatu

Představuje dodržování sobotního sabatu konečné stadium v Boží vůli pro Jeho lid dnes? O významném předmětu funkce zákona podle Staré smlouvy v Novém zákoně bylo napsáno hodně. Navzdory nervozitě mnoha lidí dodržujících sabat ti, kteří na týdenním sabatu nespočívají, nejsou přesvědčeni, že křesťané mohou být beztrestně Boha neposlušní. Zásadní otázka zní: *Co znamená poslušnost v Novém zákoně pod Novou smlouvou?*

Primární potíž pro stoupence dodržování sobotního sabatu vyplývá z nedorozumění původu povinného dodržování sabatu. Na základě Genesis 2:2, 3 a Exodu 20:8-11 se argumentuje, že sobotní den byl ustaven při stvoření jako týdenní odpočinek pro celé lidstvo od Adama dál.

Tato úvaha o původu týdenního dodržování sabatu přehlíží následující biblické skutečnosti:

1. Exodus 16:23: Den sabatu je Bohem zjeven Izraeli. Pán říká: "Zítra je zachovávání sabatu, svatý sabat Pánovi." Není tu žádný náznak, že odpočinek sedmého dne byl v platnosti od stvoření. Bůh neřekl: "Zítra je [dobře známý] sabat daný všem národům od stvoření." Mojžíš vskutku dodává: "Hleď, Pán dal tobě [Izraeli] sabat; proto vám dává šestého dne chléb na dva dny. Zůstaňte všichni na svém místě; ať žádný člověk nevychází sedmého dne z místa svého” (Ex. 16:29). Pokud Bůh dal sabat Izraeli v Exodu 16, sejmul

jej z lidstva obecně? Bylo by velmi zvláštní, že pokud by zachovávání sabatu bylo zjeveno jako božský zákon od stvoření pro každý národ, že by Bůh nyní výslovně uvedl Izrael jako národ s povinností dodržovat sabat.

2. Nehemiáš 9:13, 14: Původ týdenního dodržování sabatu není při stvoření, ale na Sinaji: " Pak jsi sestoupil na horu Sinaj a mluvil s nimi z nebe; Dal jsi jim přesně obřady a pravé zákony, dobrá nařízení a přikázání. *Tak jsi jim uvedl ve známost svůj svatý sabat,* a ustanovil jim přikázání, ustanovení a zákon skrze svého služebníka Mojžíše."

3. Nehemiáš 10:30-34: Týdenní sabat je částí Božího zákona daného prostřednictvím Mojžíše, a *tak je součástí celého systému předpisů o sabatu zjeveném na Sinaji*:

> "[Lidé] vstoupili pod prokletí a pod přísahu, že budou žít podle *Božího zákona, který byl vydán prostřednictvím Božího otroka Mojžíše*, a že budou zachovávat a plnit všechny příkazy Hospodina, našeho Pána, jeho nařízení a jeho ustanovení … Jestliže národy země přinášejí zboží a jakékoliv obilí v sobotní den, aby je prodávali, *v sobotu, ve svatý den*, nebudeme od nich nic brát. V sedmém roce se zřekneme úrody a vymáhání jakéhokoliv dluhu. Přijímáme pro sebe také závazek, že budeme dávat třetinu šekelu za rok pro službu domu našeho Boha. Na předkladný chléb, ustavičnou přídavnou oběť, na ustavičnou zápalnou oběť, na oběti *o sobotách, o novoluních, v určených časech*, na svaté dary, na oběti za hřích k získání smíření pro Izrael a veškerou službu domu našeho Boha."

Všimněte si, že Izrael byl vázán celým systémem sabatů a svátků.

4. Účelem sabatu, i když zrcadlí Boží odpočinek při stvoření (Ex 20:11), je *výslovně připomínat exodus izraelského národa z Egypta*. Proto bylo dáno čtvrté přikázání: "Vzpomeň, že jsi byl otrokem v egyptské zemi a že tě Hospodin, tvůj Bůh, odtamtud vyvedl mocnou rukou a vztaženou paží. *Proto* ti [Izraeli, ne lidstvu od stvoření] Hospodin, tvůj Bůh, přikázal zachovávat den sabatu" (Deut 5:15).

5. Smlouva uzavřená s Izraelem na Chorebu *nebyla uzavřena s otci (Abrahamem, Izákem a Jákobem)*. Deset přikázání tedy nemůže představovat nějaký univerzální zákon, který by byl dán celému lidstvu. Prohlášení v Deuteronomiu 5:3 je specifické: " Pán *neuzavřel* tuto smlouvu s našimi otci." Sabat byl dán Izraeli jako znamení Božího zvláštního vztahu s Izraelem, "aby mohli vědět, že já jsem Pán, který je posvěcuje" (Ezech 20:12). To by nemělo smysl, kdyby byl sabat požadován od všech národů. Je to zvláštní znamení Božího jednání s jediným národem, s Izraelem.

6. Židům by mělo být připsáno k dobru určité pochopení původu jejich národního sabatu. V Knize jubileí 2:19-21, 31 se dozvídáme, že: "Stvořitel všech věcí ... neposvětil všechny lidi a národy na tom dodržovat sobotu, ale pouze Izrael."

Potvrzení biblických textů, které jsme citovali výše, pochází z rabínské literatury. *Genesis Rabbah* uvádí, že sedmý den stvoření byl sabat pro Boha, ne pro lidstvo. V Mišně pod heslem *šabbata* najdeme, že "pokud pohan přichází uhasit oheň, nesmějí mu říci 'neuhašuj', protože oni [Izrael] nejsou zodpovědní za to, zda on dodržuje sobotu". Důvodem je, že "sabat je věčnou smlouvou mezi Mnou a dětmi Izraele, ne mezi Mnou a národy světa" *(Melkita, Shabbata,* 1).

Z těchto pasáží je zřejmé, že celý systém zákonů, včetně týdenního sabatu, svatého dne sabatu sedmého *týdne* (letnice), svatého dne sabatu sedmého *měsíce* (troubení), novoluní a dalších svátků, sedmý *rok* sabat pro zemi a jubilejní rok po *čtyřiceti devíti letech*, to vše bylo součástí sabatního systému, který byl Izraeli dán skrze Mojžíše. Týdenní odpočinek připomínal izraelský Exodus (Deut 5:15). Tak Ezechiel tvrdí o Bohu: „Vyvedl jsem je [Izrael] z egyptské země a přivedl jsem je do pustiny. Dal jsem jim svá ustanovení a oznámil jsem jim svá nařízení, v nichž bude mít člověk život, když je bude plnit. Dal jsem jim také své sa-

baty, aby se staly znamením mezi mnou a jimi, aby poznali, že já Hospodin je posvěcuji … Svěťte mé sabaty a budou znamením mezi mnou a vámi, abyste poznali, že já jsem Hospodin, váš Bůh.“ (Ezech 20:10-12, 20).

Z těchto údajů se nedalo vyvodit, že sabatní systém byl lidstvu nakázán od stvoření. Všechny tyto pasáže Písma, potvrzené jinými židovskými spisy, ukazují sabaty jako zvláštní znamení Božího vztahu s jediným vyvoleným národem.

Protože Deuteronomium 5:15 sleduje původ sabatu v Exodu, proč je Exodus 20:11 spojován se stvořením? Odpověď zní, že Bůh skutečně odpočíval v sedmém dni při stvoření. *Text (Gen 2:3) však neříká, že pak přikázal Adamovi a lidstvu, aby odpočívali každý následující sedmý den*. Kdyby to řekl, sobota by nemohla být památkou izraelského Exodu (Deut 5:15). Skutečností je, že mnozí nesprávně čtou text v Genesis 2:3 tak, aby znamenal, že Bůh odpočíval sedmý den a požehnal každý následující sedmý den a přikázal lidstvu, aby v ten den odpočívalo. Ve skutečnosti to byl jenom Bůh, který odpočíval při stvoření a pouze jediný sedmý den, který ukončil Jeho stvoření. Teprve tisíce let později využil svůj vlastní odpočinek sedmého dne stvoření jako model představující každý sedmý den jako sabat, který byl dán Izraeli. Bůh sám odpočinul v prvním sedmém dni a mnohem později zjevil Izraeli sedmý den jako trvalé dodržování sabatu (Ex 16). Týdenní sabat se objevuje v deseti přikázáních, které shrnovaly zákon daný skrze Mojžíše Izraeli, ale *ten nesmí být oddělován od celého systému sabatního odpočinku dávanému Izraeli týdně, měsíčně, každoročně, každý sedmý rok let a při Jubileu.*

Claus Westermann ve svém komentáři ke Genesis 1-11 shrnuje své poznatky o původu sabatu: “Ve skutečnosti nelze nalézt [v Gen 2: 2,3] ustanovení, a dokonce ani přípravu, sabatu, ale spíše pozdější založení sabatu se v těchto větách zrcadlí” (str. 237).

Deset přikázání

Je zajímavé si všimnout židovského překladu Deuteronomia 5:22.[1] Přímé oznámení příkazání ze Sinaje "už nepokračovalo". Nebylo to (jak to naznačují jiné verze), že Bůh nepřidával žádná další slova, a tak učinil z deseti přikázání jedinečný soubor zákonů, odlišených od ostatních zákonů, ale že lidé, jak příběh dále říká (Deut 5:22-28), nemohli snášet Boží hlas. V reakci na to Bůh pokračoval s oznamováním zákona skrze Mojžíše. V tomto případě je deset přikázání odděleno od zbytku zákona, protože Bůh byl přerušen extrémním strachem lidu. V Novém zákoně jsou zákony citovány bez odlišení od těch deseti přikázání (viz Matouš 19:18, 19, pět z deseti přikázání a jedno ne, Marek 10:19, pět z deseti přikázání, jedno ne). Určitě bylo "deset slov" jedinečné v tom smyslu, že byly proneseny z hory přímo k Izraeli. Je také pravda, že zákony proti zabíjení a cizoložství mají trvalou platnost pro všechny lidi. Ale nikde není řečeno, že všech deset (které zahrnují zákon o sabatu, představující celý sabatní systém) jsou závazné pro všechny lidi provždy. Deset přikázání je součástí celého právního systému, který byl dán Izraeli.

V 2. Korintským 3 Pavel záměrně kontrastuje prozatímní povahu deseti přikázání jako systému zákona s novým duchem zákona, který charakterizuje křesťanskou víru. Starý systém "přišel se slávou" (v. 7), ale tato sláva je překonána novou správou ducha. Zákon předaný na Sinaji byl napsán na kamenných tabulkách (odkaz na deset přikázání v Ex 34:28, 29), ale "dopis" napsaný Kristem do srdce (v. 3) je daleko lepší. Zákon byl "strážcem" nebo "vychovatelem", aby nás vedl ke Kristu (Gal. 3:24). Byl ustanoven 430 let po

[1] *Soncino Chumash,* A. Cohen, ed., Soncino Press, 1968, str. 1019.

smlouvě uzavřené s Abrahamem (Gal. 3:17). *Byl přidán dočasně, dokud nepřijde semeno* (Gal. 3:19). Pavel neřekl, že zákon předaný skrze Mojžíše byl "Božím věčným zákonem".

"Co je důležité," říká Pavel, "není obřízka nebo neobřezanost, ale dodržování Božích přikázání" (1 Kor 7:19). Ale jeho odkaz není na deset přikázání. Neřekl "*ta* Boží přikázání předaná skrze Mojžíše", ale "Boží přikázání", tj. božské příkazy, a ty jsou nyní shrnuty jako "Kristův zákon", ne Mojžíšův zákon. Porovnáme-li další pasáže, kde Pavel znevažuje potřebu obřízky, vidíme kontrast, který se snaží vytvořit:

"Neboť v Kristu Ježíši ani obřízka ani neobřezanost neznamená vůbec nic [i když ve Starém zákonu to znamenalo vše, viz Gen 17:9-14], ale víra působící prostřednictvím lásky" (Gal. 5:6).

"To, na čem záleží, totiž není obřízka nebo neobřízka, ale nové stvoření [je nanejvýš důležité]" (Gal. 6:15).

Některým dodržovatelům sabatu se zdá, že by Pavel měl říkat: "Obřízka není nic, ale sabat a dodržování svaté doby, ve správný den, je všechno".

Musíme zdůraznit, že podle Genesis 17 člověk nemohl být řádným členem společenství Božího lidu, dokud nebyl fyzicky obřezán. To platilo stejně pro cizince žijící s Abrahamovými potomky.

Radikální rozdíl mezi povinnou obřízkou pro všechny a Pavlovou lhostejností k obřízce nás upozorňuje na velmi velké rozdíly v praxi mezi těmito dvěma Smlouvami a pomáhá nám předvídat "zduchovnění" zákona v jiných ohledech, v neposlední řadě ve věci dodržování dnů daných Izraeli. Podle Skutků 15 se konal koncil, aby se zabýval naléhavým problémem vyvolaným některými židovskými křesťany, kteří "učili bratří, že dokud nebudete obřezáni podle Mojžíšova zvyku, nemůžete být spaseni… Někteří věřící, kteří patřili k farizeům, povstali a řekli: 'Je nutné je obřezat a *uvalit na ně, aby dodržovali Mojžíšův zákon*'" (Skutky 15:1, 5). Petrova reakce naznačuje obrovskou změnu politiky vedené Bohem a Mesiášem pro mezinárodní sbor křesťanů: "Proč tedy nyní pokoušíte Boha a chcete vložit na šíji učedníků jho, které nebyli schopni unést ani naši otcové ani my? Ale věříme, že jsme zachráněni milostí Pána Ježíše stejně jako oni" (vv. 10, 11). Bylo by přímým rozporem Písma říci, že Tóra ve své mozaické formě byla pro Izrael nezměrným požehnáním! Bylo mnoho toho, co bylo zamýšleno jako přísná kázeň a jejím cílem bylo vybudovat ohradu mezi Izraelem a národy. Pod Novou smlouvou, jak vysvětlil Petr, Bůh nyní dal svatého duchu pohanům stejně jako Židům, "a neučinil žádného rozdílu mezi námi a jimi, když vírou očistil jejich srdce" (v. 9). Chápavé přijetí evangelia o Božím království vyčistilo srdce každého, kdo věřil evangeliu, jak je kázal Ježíš (Marek 1:14, 15; 4:11, 12; Mat 13:19; Luk 8:11, 12; Jan 15:3; Skutky 26:18; Řím 10:17; 1 Janův 5:20; Iz 53:11).

Ježíš a Zákon

Je základní chybou předpokládat, že Ježíš pouze posílil potřebu dodržovat všechny zákony dané Izraeli skrze Mojžíše. Je však pravda, že výslovně popřel, že se chystá zrušit zákon nebo proroky (Mat 5:17, 18). Jak potom mohl Ježíš pozměnit zákon, aniž by ho zrušil? Odpověď se nalézá v jeho významném prohlášení, že "nepřišel zrušit zákon, ale naplnit ho". Co je míněno "naplněním zákona"?

Znamená "naplnit zákon" prostě vykonávat jej tak, jak vyžadoval Mojžíš? Pokud Ježíš požaduje, abychom dodržovali předpisy zákona předaného Mojžíšem, *pak je zřejmé, že obřízka na těle je stále povinná pro všechny*. Měli bychom si připomenout, že obřízka na těle byla znamením smlouvy uzavřené s Abrahamem (poté, co uvěřil evangeliu Gal 3:8, viz Řím 4: 9-12) a znamením pravého, oddaného Izraelce (stejně jako sabat také označil věrného Izraelce).

Zákon zcela jasně říkal: "Promluv k synům Izraele: 'Když žena počne a porodí chlapce, bude nečistá sedm dní … Osmého dne bude obřezáno maso jeho předkožky'". (Lev 12:2, 3). Všimněte si také přikázání, které

zajistilo, že "žádná neobřezaná osoba nesmí jíst [pasach]. Stejný zákon bude platit pro domorodce i pro cizince, který mezi vámi pobývá" (Ex 12:48, 49).

V Exodu 4:24-26 Bůh hrozil smrti Mojžíšovi, pokud neuvidí, že jeho děti jsou obřezány. Jednalo se o jedno z Božích nejzákladnějších přikázání Izraeli. Ale byl to Jeho věčný zákon v té formě pro každou lidskou bytost?

Nikdo z nás necítí povinnost dodržovat tuto část Božího zákona, ač v zaznamenaném učení Ježíše, když byl na zemi, bychom nemohli najít nic, co by skoncovalo s požadavkem tělesné obřízky. Nevěnujeme nejnepatrnější pozornost osmému dnu života dítěte jako dnu, kdy by podle Božího zákona mělo být obřezáno. Zrušili jsme tedy tento zákon?

V jistém smyslu ano. Ale v jiném smyslu ne. Chápeme z Pavlova učení (ačkoli ne z Ježíšova učení, když byl na zemi), že obřízka je nyní "v srdci", neboť "Židem je ten, kdo je Židem uvnitř; a obřízka je obřízka srdce duchem, nikoliv literou" (Řím 2:28, 29).

Existuje jistě obrovský rozdíl mezi obřízkou na těle a obřízkou v duchu. Nový zákon však vidí duchovní, vnitřní obřízku jako správnou reakci na příkaz, abychom byli obřezáni. Zákon byl zduchovněn a tak "naplněn". Nebyl zrušen. Určitě převzal zcela jinou formu pod křesťanským systémem.

Ježíš se dal do takového zduchovnění deseti přikázání a jiných zákonů (se všemi zacházel stejně), když v Kázání na hoře oznámil, "Slyšeli jste, že bylo řečeno předkům: ‚Nezavraždíš.' … *Já vám však říkám* …" (Mat 5:21, 22). "Slyšeli jste, že bylo řečeno: 'Nezcizoložíš', *ale já vám říkám*..." (Mat 5:27, 28). "Mojžíš vám dovolil, abyste se rozváděli se svými ženami, ale od počátku to tak nebylo. *A já vám říkám*..." (Mat 19:8, 9).

"Naplněním" zákon Ježíš upravuje – mění jej – ale neruší. Ve skutečnosti ukazuje skutečný záměr zákona, radikalizuje ho, v některých případech (rozvod) zrušením Mojžíšova zákona v Deuteronomiu 24, přičemž tvrdí, že toto ustanovení bylo dočasné. To je důležitý fakt: Ježíšovo učení ve skutečnosti Mojžíšovo rozvodové právo zneplatňuje. Vede nás zpět k předchozímu manželskému zákonu danému Bohem v Genesis (2: 24). Ježíš tedy apeluje na dřívější a podstatnější část Tóry. Nedbá na pozdější ústupek předaný Mojžíšem jako Tóra.

Ježíš přivedl zákon k jeho určenému konci, ke konečnému účelu, pro který byl původně nařízen (Řím 10:4). V každém případě musíme vidět, co to znamená. A co například zákon o čistých a nečistých pokrmech? Říká Ježíš něco o významu tohoto zákona pro křesťany? Podle očekávání podle ostatních výroků Ježíš jde k jádru problému nečistoty: "Cokoliv vchází do člověka zvenčí, nemůže ho poskvrnit, protože to nevchází do jeho srdce, ale do jeho žaludku, a je vyloučeno" (Marek 7:18, 19). Pak Marek komentuje: "*Tak Ježíš prohlásil všechny pokrmy za čisté* " (Marek 7:19, viz moderní překlady).

Zdá se, že v době, kdy Ježíš hovořil o znečištění, jeho posluchači nerozuměli radikálnímu způsobu, jakým mění praktické účinky zákona. Petr pokračoval v dodržování zákonů o potravinách a protestoval, že nikdy nejedl něco "obyčejného" (*koinos*) nebo "nečistého" (*akathartos*) (Skutky 10:14). Ale později, když Marek psal své evangelium, bylo poučení vstřebáno: Zákon o čistých a nečistých potravin už neplatil. Marek jinde (3:30) přidal vlastní redakční komentář a učinil tak u Marka 7:19. Ježíš poukazoval na tuto změnu pod Novou smlouvou. Původním záměrem zákona bylo naučit lidi, aby rozlišovali v záležitostech dobra a zla.

Pavel a Zákon

Pavel, pozorný Žid, učil totožné "naplnění" zákona o čistém a nečistém, když napsal: "Vím a jsem přesvědčen v Pánu Ježíši [tj. jako věřící křesťan], že *nic není nečisté* ['obyčejné', *koinos*] *samo o sobě*; ale tomu, kdo si myslí, že je něco nečistého, je mu to nečisté" (Řím 14:14). "Nenič Boží dílo kvůli jídlu. Všechno je vskutku čisté [katharos], ale je špatné pro člověka, který jí a pohoršuje se" (Řím 14:20).

Člověk, který píše tímto způsobem, se jistě nezabývá rozdílem mezi čistým a nečistým masem a rybou danými v zákoně (vyjma toho, jak tyto otázky mohly mít vliv na přecitlivělé, slabé svědomí, Řím 14:15). Zvláště významná (a na rozdíl od toho, co učil Herbert Armstrong z Worldwide Church of God) je skutečnost, že Pavel používá jak *koinos* (Řím 14:14) = běžné či nečisté podle použití tak *katharos* (Řím 14:20) = čisté *od přírody*. Armstrong prohlašoval, že Pavel nemínil zahrnout věci, které byly od přírody nečisté (*akathartos*, opak ke *katharos*). Nicméně když říká, že všechny věci jsou *katharos*, naznačuje, že nic není *akathartos*. Otázky stravy nelze proto rozhodnout pouze ze zákona čistého a nečistého, který byl dán Izraeli.

Standardní komentáře potvrzují naše stanovisko k Římanům 14. "Pavlovou normou [standardem] je, že žádné jídlo není nečisté samo o sobě, tvrzení, které stojí v rozhodném rozporu s Tórou. Tato skutečnost sama potvrzuje naše závěry ... totiž, že v novém věku Ducha, Boží požadavky na nás nejsou zprostředkovány skrze ustanovení zákona."[2]

"Toto pozoruhodné prohlášení [Řím. 14:14] podkopává celý rozdíl mezi čistými a nečistými pokrmy, k němuž byl Pavel, podobně jako ostatní pozorní Židé, vychováván. Moderní čtenáři nevyhnutelně myslí na Marka 7:14-23 a na Lukáše 11:41."[3]

David Stern je ve svém díle *Jewish New Testament Commentary* pozoruhodně upřímný. O Římanům 14:14 říká, že Pavlova slova jsou "nicméně překvapujícím závěrem pro židovského učence, který seděl u nohou Rabbiho Gamali'ela; Skutečně musel být *přesvědčen samotným Pánem Ješuou Mesiášem*, neboť pojetí rituální nečistoty prostupuje nejen Mišnou, kde jedna z jejích šesti hlavních sekcí, *Taharot* ("Rituální nečistota") má toto [problém pokrmů] jako své ústřední téma, ale též samotným Pentateuchem (zvlášť Lev 11-17). Bible ne vždy vysvětluje, proč jsou některé věci čisté a jiné nejsou. Hygiena není problémem; neboť kdyby byla, nebyl by žádný důvod vyloučit pohany z uplatňování těchto zákonů. A rabíni o důvodech příliš nepřemýšleli."[4] Stern dodává, že poněvadž (v judaismu) zákony o rituální čistotě platí pouze pro Židy, Pavlovo prohlášení, že "nic není nečisté samo o sobě, by stačilo na osvobození každého pohana, jehož svědomí ho stále obtěžuje ohledně takových záležitostí". Stern si nevšiml, že Pavel píše jako křesťanský Žid, a Pavel jasně uvádí, že zákony čistého a nečistého jídla již pro něj, pro židovského věřícího v Mesiáše, neplatí. Pavel neomezuje tuto svobodu pouze na věřící z národů, ale považuje se za bývalého pozorného Žida, který již není vázán potravinovými zákony. Toto je nápadně zajímavé poučení o povaze Nové smlouvy.

Otázka sabatů, novoluní a svátků

Viděli jsme, že Ježíšův záměr naplnit zákon určitě neznamenal prostě zpevnit Mojžíšovy zákony. Kázání na hoře by v tom případě bylo úplně zbytečné. "Naplnění" znamenalo některé radikální změny v tom, co znamená poslušnost. Ježíš není jen kopií Mojžíše, ale je prorokem pozvednutým z Izraele "podobný Mojžíšovi" (Deut 15:15-19; Skutky 3:22; 7:27). Novým zlatým standardem novozákonní víry jsou slova Ježíše a

---

[2] D.R. de Lacey, "The Sabbath/Sunday question and the Law in the Pauline Corpus," v D.A. Carson, ed., *From Sabbath to Lord's Day*, Zondervan, 1982, str. 172.
[3] John Ziesler, *Paul's Letter to the Romans*, London: SCM Press, 1989, str. 332.
[4] Jewish New Testament Publications, 1996, str. 435, zdůraznění jeho.

jeho vyslanců, apoštolů a pisatelů Písma. Prorok Ježíš, "podobný Mojžíšovi", měl obdržet Boží konečné zjevení. Slib by byl zbytečný, kdyby měl pouze opakovat Mojžíšova slova.

Je zřejmé, že Ježíš jako obřezaný Žid dodržoval svátky stanovené zákonem. Sám byl pověřen, aby šel ke ztraceným kmenům Izraele a působil jako "Žid pro Židy". Ježíš oznámil něco k desátkům z každé byliny (Mat 23:23), k praxi, kterou by se dnes málokdo doslova řídil. Avšak sám Ježíš také slíbil, že další vedení k pravdě bude dáno Církvi po jeho smrti (Jan 16:12, 13). Ježíšovo učení neskončilo křížem. Ve své nepřítomnosti dále poučoval Církev prostřednictvím ducha. Ježíš k nám mluví v Pavlovi a ve zbytku Nového zákona.

Otázkou pro nás dnes jako pro věřící z národů je zjistit, jakou povinnost máme *my* dnes vůči zvláštním dnům daným Izraeli. Již jsme viděli, že obřízka v původní podobě byla zrušena; že zákon o čistém a nečistém je ve svém doslovném smyslu bezvýznamný. A co sabaty a svátky?

Kolosským 2:16, 17

Pavlův jediný odkaz na slova "sabat" a "svátky" v celých jeho zachovaných spisech bychom měli pokládat za nejvýš významný. Ten se vyskytuje v Kolosským 2:16. V tomto verši Pavel popisuje svátky (s každoročním dodržováním), novoluní (dodržované každý měsíc) a sabaty (týdenní dodržování) jako "stín". Tímto způsobem odhaluje apoštolské mínění o této zásadní otázce.

Zdálo by se naprosto ohromující, že kdyby Pavel cítil, že dodržování sabatu je absolutním požadavkem pro spásu, že by mohl popisovat týdenní sabat a svátky jako stín! To by mohlo vést k nebezpečným nedorozuměním. Nicméně skutečnost je jasná nad každou pochybnost. Pavel skutečně nazývá sabat, svátky a novoluní stínem. Stín přestává být významný, když se objeví skutečnost, Kristus. Pavel používá přesně stejný jazyk o stínu a skutečnosti, který nacházíme v Hebreům 10:1, kde jsou "stínové" oběti Starého zákona nyní líčeny jako zastaralé díky oběti "těla" Kristova (Heb 10:10): “Zákon je pouhým stínem dobra, jež mělo přijít...” (Heb 10:1).

Tady zákon obětí byl prozatímní a stal se zbytečným, když se objevil Kristus. Ale přesně totéž říká Pavel o dodržování zvláštních dnů v Kolosským 2:16, 17. Zákon předepisující dodržování svátků, novoluní a sabatů předstínil skutečnost Krista a jeho Království – dobra, jež mělo přijít.

Názor o tom, že sabat je stínem, je tak důležitý (vzhledem k obrovské hodnotě, kterou někteří připisují sobotě), že bychom se měli znovu podívat do Kolosským 2:16, 17: “[Protože Kristus smazal ten nepřátelský dlužní úpis, jehož předpisy byly proti nám, v. 14] *ať tedy nikdo nejedná jako váš soudce [aby vám vyčinil] kvůli jídlu nebo pití, kvůli svátkům, novoluním nebo sobotám. Ty věci jsou* ***stínem toho, co mělo přijít****, ale podstata [předvídaná stínem] patří Kristu*.”

Tam je to černé na bílém. Toto je neodvolatelná informace z Nového zákona o dodržování sabatu. Význam sabatního dne pro křesťany, jakož i svátků a novoluní je srovnatelný se stínem. Tyto dny už nemají žádnou podstatu, a proto nepřinesou prospěch těm, kteří se je snaží dodržovat. (Dodržují zastánci sabatu ve skutečnosti sabaty správně? Poslouchají např. příkaz o sabatu dodržováním pravidel pro omezené cestování o sabatu? Skutky 1:12.) Nyní je důležitý Kristus a jeho příkazy. On a jeho nový zákon jsou naplněním tohoto stínu. V něm bychom se měli snažit o trvalý "sabat" každý den v týdnu. Není proto divu, že Matouš zahrnuje slavné Ježíšovo rčení o přicházení k němu pro nalezení odpočinku do stejné souvislosti jako spor o trhání obilných klasů v sobotu (Mat 11:28-12:8).

Matouš také poznamenává, že kněží, kteří pracují v chrámu, *nebyli vázáni sabatním zákonem* (Mat 12:5). Pro tyto kněze nebylo hříchem porušovat sabat. Jak zdůraznil Ježíš, on a jeho následovníci představují nový duchovní chrám (Mat 12:4, 5) a on je sám novým Veleknězem. Zde je víc než náznak, že dodržování sabatu je součástí starého řádu. Můžeme dobře říci, že zákon tím, že osvobodil kněze od příkazu o sobotě, když pracovali v chrámu, předznamenal křesťanskou svobodu od zákona o sabatu, když nyní vykonávají Boží dílo každý den v týdnu. Stejně jako sabat Starého zákona byl stínem Krista (Kol 2:17), tak byly i oběti (Heb 10:1). A osvobození kněží od dodržování sabatu ukázalo na dobu, kdy ti, kteří poslouchají Boha, by tak činili dodržováním zásad odlišných od těch, které byly dány Izraeli.

Pokusy uskutečněné zastánci sabatu přeložit jinak Kolosským 2:16, 17 nejsou přesvědčivé. Někteří tvrdí, že týdenní sabat je vyloučen z Pavlovy "trojice" předpisů. Jiní se domnívají, že jsou míněny všechny tři typy předpisů. Oni pak argumentují, že Pavel nenazývá dny samotné stínem, ale věci nesprávně přidané do těch dnů. Jeden ze sabatních propagátorů si myslí, že Kolosští byli vyzváni, aby nabízeli oběti ve zvláštních dnech. Ale mohl by pohan v Kolosech nabízet oběť podle zákona? Toto mohlo být provedeno pouze v chrámu v Jeruzalémě.

Jednoduché čtení Kolosských 2:16, 17 ukazuje, že Pavel zařazuje tři druhy zvláštních dodržování a prohlašuje je za stín. To sotva činí z dodržování sabatu *ten* problém spásy, jak to někteří předkládají.

Možná že v hloubi duše se mnozí sabatisté cítí jako jeden adventista sedmého dne, který se po 28 letech vzdal dodržování sabatu. “Často jsem si přál, aby text Kolosským 2:16, 17 nebyl v Bibli, a to mé adventistické přátele trápí stejně jako mne, když říkají, co chtějí.”[5]

Ti, kdo o této pasáži přemýšlejí, by měli uvažovat nad jasnými slovy Deana Alforda v jeho věhlasném díle *Commentary on the Greek Testament*:

> Mohli bychom poznamenat, že pokud by nařízení sabatu bylo *v jakékoli podobě* trvalou povinností křesťanské Církve, bylo by naprosto nemožné, aby apoštol takto mluvil [Kol 2:16, 17]. Skutečnost povinného odpočinku jednoho dne, ať už sedmého nebo prvního, by byla přímo navzdory jeho tvrzení zde: takové konání by mělo ještě stále udržovat stín, zatímco my vlastníme podstatu. A na to nemůže být dána žádná odpověď touto průhlednou zvláštní obhajobou, že on mluví pouze o tom, co bylo v takových dodržováních židovské: celý argument je obecný a axiom verše 17 univerzálně použitelný.[6]

1. Korintským 5:7, 8

V jiné pasáži (1 Kor 5:7, 8) Pavel aplikuje stejný "zduchovňující" princip na každoroční pasach a dny nekvašených chlebů. “Kristus náš pasach byl obětován.” Náš křesťanský pasach už není každoročně zabíjený beránek, ale Spasitel jednou a provždy zabitý, s mocí nás osvobozovat každý den, ne jednou za rok. “Proto slavme svátek, ne se starým kvasem, ani s kvasem zášti a zloby, ale s nekvašeným chlebem upřímnosti a pravdy” (1 Kor. 5:8).

Poznamenáváme, že "nekvašený chléb", který nahradil doslovný nekvašený chléb, je "nekvašeným chlebem upřímnosti a pravdy". To jsou skutečné duchovní otázky, ne záležitost vyčištění kvasu z našich vozů a domů po dobu jednoho týdne v roce. Křesťané, říká Pavel, mají "slavit svátek" trvale. Překlad v KJV je zavádějící, když předává dojem, že máme "držet svátek". Komentář v *Cambridge Bible for Schools and Colleges* je vhodný: “*Oslavujme svátek* [přítomný průběhový čas v řečtině] s odkazem na *ustavičný svátek*, kte-

[5] Citováno M.S. Loganem, *Sabbath Theology: A Reply to Those who Insist that Saturday is the Only True Sabbath,* New York Sabbath Committee, 1913, str. 269.
[6] Více o Kol. 2:16, 17, viz strana 26.

rý křesťanská církev zachovává ... ne *ten* svátek jako v KJV, což by naznačovalo nějaký zvláštní svátek."[7]

Mozaický právní systém jako soubor nařízení byl nahrazen zákonem svobody v duchu, shrnutým v jediném přikázání milovat své bližnín jako sebe (Gal 5:14). Naproti tomu se Pavel odkazuje na smlouvu ze Sinaje, kdy bylo dáno deset přikázání vedoucích do otroctví: "Smlouva, která pochází z hory Sinaj, rodí děti, které jsou otroky" (Gal 4:24).

V další pasáži Pavel popisuje dvě kamenné tabulky, jež byly pravděpodobně dvěma kopiemi deseti přikázání, jako "službu odsouzení a smrti" (2 Kor 3:9, 7). Deset přikázání rozhodně není konečným Božím slovem člověku. Byly dočasným zákoníkem, který měl být nahrazen vyšším souborem přikázání dnes se soustředícím na slova Ježíše a apoštolů: Musíme dávat pozor "na slova, která byla předtím řečena svatými proroky a na *přikázání vašich apoštolů* určených Pánem a Spasitelem" (2 Pet. 3: 2). Tato slova Nové smlouvy nejsou jistě opakováním Mojžíše.

Stará smlouva rýsuje Novou

Když Pavel mluví o starozákonních událostech v životě Izraele, říká, že "tyto věci byly vzory pro nás" (1 Kor 10:6). "Tyto věci se jim staly 'jako vzory' a byly napsány pro naše poučení" (1 Kor 10:11). Nemáme žádné potíže vidět, že "křest" Izraelců v oblaku a v Rudém moři (1 Kor 10:2) byl "vzorem" nahrazeným křtem ve vodě a v duchu. Podobně jejich povinnost odpočívat sedmého den sloužila za vzor pro náš odpočinek v Kristu (Kol 2:16, 17). Sabat sedmého dne byl stínem trvajícího křesťanského odpočinku. Pisatel listu Hebreům přechází týdenní sabat dodržovaný Izraelem a vidí Boží odpočinek sedmého dne ve stvoření jako "vzor" nebo stín našeho "odpočinku" od hříchu nyní a náš konečný odpočinek v nadcházejícím Království. Tento "sabatizmus" (nikoli sabatní den) pro Boží lid trvá (Heb 4:9). Starozákonní den sabatu pominul jako stín lepších věcí, které nyní přicházejí (Kol 2:16, 17), protože přišel Kristus. Pravé světlo stvoření v Genesis se nachází ve tváři Ježíše Krista, který představuje Nové Stvoření: "Tentýž Bůh, který řekl: 'Ať ze tmy zazáří světlo!' [Gen. 1:3] ten zazářil v našich srdcích, aby nás osvítil poznáním Boží slávy ve tváři Ježíše Krista." (2 Kor 4:6).

Pro dlouholeté dodržovatele sabatu bude nezbytný "paradigmatický posun" vyžadovat nějaké vážné studium a rozjímání nad tématy: kontrast stínu a těla v Kolosským 2:16, 17 a Hebreům 10:1; svoboda od Mojžíšova zákona; "naplnění" zákona zavedeného Ježíšem; a "zduchovnění" starozákonních stínů vyučovaných Pavlem, Ježíšovým zmocněncem vůči církvím. Kolosanům 2:16, 17 je třeba číst s modlitbami a s plnou pozorností každému slovu a bez pokusů vyhnout se tomu, co říká Pavel: Sabat, svátky a novoluní jsou stínem. Všechny tři jsou jediným stínem. Jako takové jsou stěží záležitostí života a smrti věřících.

Ježíš, když mluví se svými spoluobčany před svou smrtí, kterou slavnostně zavedl Novou smlouvu, se může stále ještě odkazovat na některé z deseti přikázání (čtvrté není citováno nikdy) jako k počátečnímu bodu víry, ačkoli je třeba si uvědomit, že vůči svému vnitřnímu okruhu žáků jde nad rámec litery zákona deseti přikázání (Mat 5-7). Ježíš také řekl některým, aby nabízeli oběti podle Mojžíšova zákona (Marek 1:44), ale nikdo by se nyní neměl cítit vázán dbát na tento příkaz. Když Ježíš říkal farizejům o desátcích a tom, že oddělují jednotlivé bylinky, mluvil s lidmi, kteří byli ještě pod zákonem (Mat 23:23). Ke křesťanům mluvil skrze své apoštoly a prohlásil, že celý sabatní systém (jehož jediná část, týdenní sabat, se objevuje v deseti přikázáních) byl "náčrtem" nebo stínem přítomné skutečnosti Krista (Kol 2:16, 17).

[7] Rev. J. J. Lias, *Commentary on I Corinthians*, Cambridge University Press, 1899, str. 61.

Nová smlouva byla zavedena na kříži. V té době byla potvrzena všechna Ježíšova slova Nové smlouvy předaná, jak je uspořádal Matouš do pěti bloků výuky (připomínající zákon SZ). Stejně jako Mojžíš předal slova Staré smlouvy a pak obřadně uzavřel smlouvu krví (Ex 24), tak Ježíš následuje tento vzor pro Novou smlouvu.

Až do okamžiku kříže Ježíšovi následovníci dále dodržovali sabat (Lukáš 23:56) a bezpochyby obřízku svých dětí. Situace je velmi odlišná, když Pavel píše Kolosanům, aby je varoval před prosazováním dodržování sabatu (Kol 2:16, 17). Pro Pavla je deset přikázání nyní shrnuto ve vyšším zákonu lásky v duchu (Řím 13:9, 10).

Nechť je každý člověk přesvědčen ve svém vlastním srdci po pečlivém studiu (Řím 14:5), ale neodmítejme jasná slova v Kolosským 2:16, 17, která popisují postavení sabatu a svátků jako jediný stín. Kdybychom měli trvat na týdenním sabatu, museli bychom být důslední a trvat na svátcích i *na novoluních*. Stojí nebo padají společně jako součást celého sabatního systému, který byl Izraeli dán pod starou smlouvou.

Pokusy přeložit Kolosským 2:16, 17 jinak jsou bezvýsledné – například návrh, že Pavel si přeje, aby "Kristovo tělo", Církev, soudila, pokud jde o dny. To je vynucený a nepřirozený překlad. Pavlova slova jsou: Nedovolte *nikomu*, v církvi nebo mimo ni, aby vám ukládal břemena týkající se jídla a pití nebo každoročních, měsíčních a týdenních předpisů.

Je zavádějící tvrdit jako *Plain Truth*[8], že každoroční sabaty jsou závazné, protože byly zavedeny "navždy" (Lev 23:41, "věčný zákon po celou dobu vašich generací"). Pouze o nějaký verš výše byl dán Izraeli stejně věčný zákon, ať nejedí chléb nebo pražené zrní ani čerstvé obilí dříve, než nabídnou mávaný snop. Považuje to někdo za dnes závazné? A co "věčný zákon", že ti, kteří přicházejí do kontaktu s mrtvou osobou, mají být nečistí sedm dní? (Num. 19:14-21).

V celém Janově evangeliu jsou svátky označovány jako židovské – Jan 7:2 (svátek stánků), 6:4 (pasach), 5:1 (pasach). Přípravný den pro sabat se nazývá "*židovský* den přípravy" (19:42). Jan myslí na sabat jako na židovský s židovským přípravným dnem. Tyto pojmy jsou sotva slučitelné s přesvědčením, že starozákonní předpisy jsou nyní závazné pro křesťanskou komunitu. Stejně jako Pavel považuje Jan ty dny za stín mnohem větší reality Krista.

Záležitost dodržování dnů by si měl vyřešit každý jedinec, když se začíná učit pravému křesťanství. S lidmi se zábranami ohledně jídla a dnů by mělo být jednáno s trpělivostí, dokud všichni nepřijdeme k jednotě ducha (Řím 14:1-6): “Někdo si cení jednoho dne nad jiné, pro někoho je den jako den. Každý ať je přesvědčen o vlastním názoru” (Řím 14:5).

Kdyby se někdo rozhodl zasahovat do této vzácné svobody poskytované věřícím, měl by uvažovat o tom, že sabaty, svátky a novoluní jsou starozákonními vzory pro skutečnosti Nové smlouvy v Kristu. Nebezpečí legalizmu spočívá v tom, že může podporovat pokrytecké ospravedlnění na základě přísného dodržování zákona Staré smlouvy. Ten, kdo přijme znamení Starozákonní smlouvy – fyzickou obřízku – je "povinen dodržovat celý zákon" (Gal 5:3).

Toto Pavlovo tvrzení jasně naznačuje, že křesťané nejsou vázáni "celým zákonem". Ti, kteří trvají na zákonu ve starozákonním smyslu jako kodexu předpisů, "byli odděleni od Krista ... Odpadli jste od milosti" (Gal 5:4). To jsou Pavlova přísná varování každému, kdo vkládá na věřící právní závazky, které Ježíš od svých následovníků nevyžaduje. Je moudré si pamatovat, že to byli nepřátelští Židé, kteří pronásledovali Ježíše

[8] Sept. 1991, str. 18.

"proto, že porušoval sobotu" (Jan 5:18). Ježíšův nárok byl pracovat nepřetržitě s plnou autoritou od svého Otce (Jan 5:19). To však nemá dokazovat, že Ježíš během své služby na zemi pohrdal obvyklým dodržováním sabatu.

Nedělní vzkříšení: přiměřený důvod pro křesťanské shromáždění

Ježíšovo vzkříšení nastalo v neděli, a neděle, ačkoli určitě není sabatem v starozákonním smyslu, je vhodným dnem pro týdenní oslavu Kristova vzkříšení z mrtvých. Ježíš předpověděl, že vstane "třetího dne". Ve skutečnosti Nový zákon uvádí jedenáctkrát, že vzkříšení bylo "třetího dne" (Mat 16:21; 17:23; 20:19; 27: 64; Lukáš 9:22; 18:33; 24:7, 21, 46; Skutky 10:40; 1 Kor 15:4).

Tyto odkazy na "třetí den" se pravděpodobně vracejí k tvrzení v Ozeáši 6:2 (srv. 1 Kor 15:4), který hovoří o tom, že Izrael povstává "třetího dne". Poněvadž Ježíš představuje Izrael jako jeho ideální vůdce, bylo by vhodné, aby splnil to, co bylo předpověděno o Izraeli (s tím, že budoucí povýšení izraelského národa stále ještě není splněno). Podobně podle Ozeáše 11:1 měl být Izrael, Boží syn, povolán z Egypta. Naplnění tohoto proroctví se nalézá v životě Ježíše jako představitele Izraele (viz Mat 2:15). Ježíš "rekapituluje" zkušenost Izraele a modeluje, jaký by pravý Izrael (srv. Gal 6:16, církev) měl být.

Je zvláštní, že badatelé Bible, zvláště dodržovatelé sabatu, kteří chtějí, aby vzkříšení nastalo v sobotu, soustředili veškerou svou pozornost na jeden odkaz v Matoušovi 12:40, kde Ježíš hovořil o bytí "tři dny a tři noci" v srdci země. Jak bude ukázáno za okamžik, je to hebrejský idiom dobře známý Matoušovi, který nemusí být brán tak, jak to může chápat anglický mluvčí z 20. století, tedy přesně 72 hodin.

Je bezpečnější nacházet doktríny v převládajícím důkazu a tento důkaz ukazuje na vzkříšení třetího dne. Co je míněno třetím dnem? V Lukášovi 13:32 Ježíš říká: "Jděte a řekněte té lišce: 'Hle, vyháním démony a provádím léčení *dnes* a *zítra* a *třetího dne* dosáhnu svého cíle.'" Tento způsob počítání času má své kořeny v hebrejském Starém zákonu: "Hospodin řekl Mojžíšovi: 'Jdi k lidu a posvěcuj je *dnes* i *zítra*. Ať si vyperou oděvy a jsou připraveni k *třetímu dni*, protože *třetího dne* Hospodin před očima všeho lidu sestoupí na horu Sinaj'" (Ex 19:10, 11). "Když vyslechnu svého otce asi v tuhle dobu *zítra* nebo *třetí den*[9] ..." (1 Sam 20:12).

Tato metoda výpočtu času zakazuje ukřižování ve středu a sobotní vzkříšení. Od středy by byl pátek třetím dnem (dnes, středa; zítra, čtvrtek; třetí den, pátek). Ale který den Lukáš považuje za třetí den, tedy den Vzkříšení (Lukáš 9:22; 18:33; 24:7)? Odpověď je prostá: neděli.

"Prvního dne týdne velmi časně ráno přišly k hrobce … téhož dne [t.j., první den týdne] šli dva z nich do vesnice jménem Emaus" (Lukáš 24:1, 13). V tu samou neděli zklamaní učedníci poznamenali, že "*dnes* [neděle] je *třetí den* od té doby, co se tyto věci staly [tj. ukřižování, v. 20]" (Lukáš 24:21). Tento třetí den, neděle, je ten den, kdy učedníci očekávali, že nastane Vzkříšení, a to na základě Ježíšovy předpovědi, že bude třetího dne povýšen. Ježíš jim to dokonce připomíná po svém vzkříšení: "Pak otevřel jejich mysl, aby porozuměli Písmu, a řekl jim: 'Tak je psáno, že Kristus bude trpět a zase vstane z mrtvých *třetího dne*'" (Lukáš 24:45, 46). Tím třetím dnem je právě neděle, při které se jim zjevil, a den, kdy očekávali vzkříšení (Lukáš 24:21).

[9] V českých překladech je důsledně pozítří

Není těžké spočítat, že pokud je neděle třetím dnem, pátek je dnem ukřižování. Neděle jako třetí den od pátku odpovídá Lukášovu způsobu počítání v Lukáši 13:32 (výše): "Dnes [pátek], zítra [sobota] a třetí den [neděle]."[10]

Lukášův popis ukřižování a následných událostí je zcela jasný. Lukáš ve verších 23:54 - 24:1 zaznamenává, že "byl den přípravy [což je standardní řecký termín pro *pátek*] a nastávala sobota. Ženy, které s ním přišly z Galileje, ho doprovázely a viděly hrob i to, jak bylo jeho tělo uloženo. Pak se vrátily a připravily vonné látky a oleje. V sobotu podle přikázání zachovávaly klid. Prvního dne týdne velmi časně ráno přišly k hrobce nesouce vonné látky, které připravily." Představte si, jak mimořádně matoucí by Lukáš byl, kdyby zamýšlel říci, že ukřižování bylo ve *středu*! Podává nám jasné posloupnosti, den po dni. Den přípravy, přirozeně následovaný sobotním sabatem z deseti přikázání, po němž následuje první den v týdnu. Tento důkaz by neměl být přehlížen.

Otázka, zda Ježíš a učedníci jedli pasach, nebo zda Ježíš *zemřel* v den pasachu, je nejlépe vyřešena tím, že se za pevný bod bere skutečnost, že podle Matouše, Marka a Lukáše Ježíš slavil pasach stejně jako Židé pozdě 14. nisanu. Jan této skutečnosti neodporoval. Jan souhlasí s tím, že ukřižování se konalo příští den (15. nisanu). Den ukřižování (pátek) byl přípravou na důležitý týdenní sabat, který spadá do pasachového týdne. „Poněvadž byl den přípravy [pátek] a Židé nechtěli, aby těla zůstala přes sabat [sobota] na kříži -- ten sabat [sobota] byl totiž velký den" (Jan 19:31). Smyslem je, že týdenní sabat (svátky v NZ nejsou nazývány "sabaty") byl zvlášť důležitý, protože se uskutečnil během týdne pasachu. Všimněte si, že v 19:14 řekl Jan: "Byla to příprava pasachu [na svátek]", ne "pro pasach [jídla]". Židé odmítli jít do praetoria ze strachu, že se znesvětí kvůli následující oslavě týdne pasachu, nikoliv kvůli předpokládanému jídlu pasach ten večer (Jan 18: 28). Každopádně by byli čistí koncem dne, což naznačuje, že Jan nemyslí večeři. Znovu, pátek ukřižování Jan nazval "příprava týdne pasachu" (19:14), nikoliv příprava na nadcházející jídlo pasach, které se již ve čtvrtek večer uskutečnilo, jak nám to ukazují další tři evangelia.[11]

Co tedy ohledně hodně citovaných "tří dnů a tří nocí" z Matouše 12:40? Za prvé, toto není přesná předpověď, pokud člověk trvá na doslovném významu slov. Ježíš byl v hrobě tři noci a tři dny, v tomto pořadí, ne "tři dny a tři noci". Za druhé, pro Židy bylo zvykem počítat jakoukoli část tří dnů a nocí jako celé denní i noční období. Dokonce i ve Starém zákoně najdeme pasáž, kde se nevyžadují tři celé dny, aby se naplnil odkaz na "tři dny". V Genesis 42:17 Josef uvěznil své bratry na tři dny a propustil je třetí den před dokončením plných tří dnů. Několik pasáží v židovské rabínské literatuře potvrzuje idiomatické použití výrazu "tři dny a tři noci". Rabín Eleazar ben Azariah říká, že "den a noc jsou 'onah' (část času) a část 'onah' je jako celek."[12]

Tento důležitý bod je potvrzen dílem *Commentary on the New Testament from the Talmud and Midrash* od Stracka a Billerbecka (k dispozici pouze v němčině). Následuje překlad jejich poznámek k Matoušovi 12:40 ve světle jeho židovského původu: "Pokud jde o počítání těch tří dnů, musíme si všimnout, že ... část dne byla považována za celý den. R. Yishmael (asi 135 nl) pojednal o části 'onah' (v tomto případě 12 hodin)

---

[10] Někteří obhajovali ukřižování ve čtvrtek, tvrdíce, že židovská pravidla ovládající dodržování pasachu a astronomická data činí čtvrtek 6. dubna 30 n.l. nejpravděpodobnějším datem. Ale neděle, v to počítaná, není třetím dnem od čtvrtka (Lukáš 24:21). Viz také jasnou posloupnost v Lukáši 23:54, 56 a 24:1.

[11] Pro další informace by měla být konzultována užitečná "poznámka 11" na str. 279 díla A. T. Robertson, *Harmony of the Gospels* (Harper, 1922)

[12] Jerusalem Talmud: *Shabbath* ix. 3, srv. Babylonian Talmud: *Pesahim* 4a, citován H.W. Hoehnerem v *Chronological Aspects of the Life of Christ,* Zondervan, 1977, str. 74.

jako o celému 'onah' (tj. jako o plných 12 hodinách) ... *Pesahim* 4a: 'Část dne se počítá jako celý den (totéž platí pro část měsíce nebo roku).'"[13]

Někteří si mysleli, že během týdne ukřižování se musely vyskytnout dva sabatní dny. Domnívají se, že ženy koupily koření po sabatu (Marek 16:1) a před sabatem (Lukáš 23:56). Tento detail by neměl umožnit zavržení silných důkazů pro páteční ukřižování, třetí den před nedělí. Je možné, že ve zprávě jsou rozlišeny dvě skupiny žen (stejně jako po vzkříšení – Jan 20:1, srv. Lukáš 24:1). V Matoušovi 27:55, 56 jsou "mnohé ženy", mezi nimiž jsou Marie Magdalena, Marie, matka Jakuba a Jozefa, a matka Zebedeových synů. Větší skupinou je "mnoho dalších žen" z Marka 15:41. Mohli připravit koření před týdenním sabatem (Lukáš 23:49, 56), zatímco skupina tří čekala až po sabatu (Marek 16:1); nebo alternativně mohla být koření spěšně zakoupena před sabatem a doplněna jinými, která byla zakoupena po sabatu. Marek 16:9 (jako velmi raný svědek skutečností) pokládá vzkříšení na neděli: "Ráno prvního dne týdne, když Ježíš vstal, ukázal se nejprve Marii Magdalské."

Teorie sobotního vzkříšení nezapadá do skutečnosti Nového zákona. Nedělní zmrtvýchvstání dává důvod k týdenní oslavě této velké události. Tato týdenní oslava se odráží na prvním křesťanském setkání v prvním dnu týdne. Tak ve Skutcích 20:7 je právě takové shromáždění, aby se lámal chléb. Setkání se uskutečnilo v neděli večer. Lukáš používá římský způsob počítání dnů. Ve Skutcích 4:3 byl večer, ale následující ráno je "příští den". Ve Skutcích 20:7 se věřící setkali v neděli večer, večer prvního dne v týdnu, a Pavel odešel za rozbřesku (v. 11), který byl "příští den" (v. 7). Setkání ve Skutcích 20 by zahrnovalo kázání a Pánovu večeři, která byla oslavována "když se scházíte jako církev" (1 Kor 11:18) "když se setkáte společně" (v. 20). Výraz "lámání chleba" (Skutky 20:11) nenaznačuje jen obyčejné jídlo víc, než to dělá ve Skutcích 2:42, kde je spojeno s jinými náboženskými praktikami, "učením apoštolů, společenstvím a modlitbou". Ve skutečnosti, jak Pavel řekl, "chleba, který lámeme [ve večeři Páně], je sdílením na Kristově těle" (1 Kor 10:16).

Toto křesťanské "přijímání" *je "naplněním" praxe Starého zákona o "jedení obětí"* (1 Kor 10:18-21, Lev 7: 6), k němuž docházelo více než jen jednou ročně. Bylo by tedy obtížné zastávat názor, že novozákonní "přijímání" nebo "večeře Páně" byla slavena jen jednou ročně. Pánova večeře byla slavena "když jste se sešli jako církev" (1 Kor 11:18).

Je třeba zdůraznit, že křesťanské "přijímání" nebo "eucharistie" není každoroční oslavou pasachu. Odráží ovšem události pasachu, krev "beránka" Ježíše poskytující smíření za naše hříchy. Ale také nám připomíná velkou událost v Exodu 24:7-11, kde byla krev pokropena na lid jako znamení pro uvedení do smlouvy zprostředkované skrze Mojžíše. Křesťané se mají podílet na Nové smlouvě zprostředkované Ježíšem. "Přijímání" představuje Novou smlouvu ekvivalentní s obětními jídli Starého zákona – rozdílem je to, že chléb a víno, představující Ježíšovo tělo a krev, nyní nahrazují obětování zvířat. Tato obětní jídla nebyla zachovávána jednou ročně. Pavel tedy nehovoří o každoroční oslavě "večeře Páně", ale o oslavě konané "tak často, jak ji pijete", "tak často, jak jíte tento chléb" (1 Kor 11:25, 26).

Pánova večeře byla ustanovena v době židovského pasachu, ale sama je *novým nařízením*, aby nám často připomínala Kristovu smrt a jeho vyvýšenou přítomnost s věřícími, dokud nepřijde znovu. Židovský pasach je naplněn v Kristu ("Kristus je náš beránek pasach", 1 Kor 5:7, tj. trvale, nejen jednou za rok). Pánova večeře je zřízena pro označení nových událostí Nové smlouvy a je "naplněním" několika různých starozákonních "stínů". Je také "předpremiérou" hostiny, jež bude slavena v nadcházejícím Království. Víno symboli-

[13] Munich: Beck, 1926-61.

zuje Ježíšovu krev prolitou pro potvrzení Smlouvy, která uděluje královské postavení věřícím v Ježíšově budoucí světové vládě (Lukáš 22:20, 28-30; Zjev 5:9, 10).

Pánova večeře má být držena, "když se scházíte", "když se sejdete jako církev" (1 Kor 11:17, 18, 20). Pavel hodlal navštívit Korinťany během roku, ale zjistil, že je nutné okamžitě vyřešit problémy jejich probíhající týdenní oslavy společného jídla, které zahrnovalo pití vína jako symbol Kristovy krve a jedení chleba, jež připomínaly jeho smrt. Celá večeře se těšila také na mesiášskou hostinu, která bude slavena při Ježíšově návratu v slávě, kdy založí Boží království na obnovené zemi.

Setkávání v neděli

Představa, že neděle se stala důležitou pro věřící teprve poté, co ji Konstantin vyhlásil oficiálním dnem v římské říši, se liší od historických skutečností. Máme velmi časné důkazy (jiné než Skutky 20:7, srv. 1 Kor 16:2), že se křesťané setkávali pro uctívání v neděli. To nebyla praxe ukládána jakýmkoli zákonem, ale vhodná pro velkou událost vzkříšení. Je to apoštolský zvyk, ne přesun sabatu na neděli.

Jak píše jeden historik: "Spasitel a apoštolové nestanovili pevná pravidla, pokud jde o dodržování dnů ... a ani evangelia a apoštolové nám nehrozí žádným trestem, sankcí nebo kletbou za zanedbávání jich [pevných dnů], jak to dělá mozaický zákon Židům… Cílem apoštolů nebylo ustanovit sváteční dny, ale učit spravedlivému životu a zbožnosti."[14]

Dodržování neděle jako dne vzkříšení je silným potvrzením důkazů z Nového zákona. Na začátku druhého století Barnabáš (15:9) píše: "Držíme osmý den pro oslavy, v němž také Ježíš vstal z mrtvých a poté, kdy se projevoval, vstoupil do nebes." Také mluví o osmém dnu jako o "začátku jiného světa". Toto je plně v souladu s tím, že Ježíš je prvním plodem sklizně a neměli bychom zapomínat, že první plody byly nabízeny v neděli (Lev 23:11) jako vzor Ježíšova vzkříšení v ten den. Podle 1. Korintským 15:23 se Kristus stal prvním ovocem skrze své vzkříšení. Jak vhodné je, že toto vzkříšení nastalo v den (neděli) znázorněný starozákonním stínem – v neděli, kdy bylo nabízeno "mávání snopem". Jedna neděle předepsaná zákonem jako "stín" nebo "vzor" byla nyní nahrazena, od té doby, co nastalo Kristovo vzkříšení.

Ignác na počátku druhého století hovoří o věřících už dál nedodržujících sabaty ale přijímajících Pánův den.[15] Justin Mučedník (cca 150 n.l.) popisuje křesťanská setkání v "den zvaný neděle" pro dodržování Večeře Páně "všemi, kteří žijí ve městech nebo na venkově".[16]

Tato raná praxe ovšem samozřejmě neschvaluje vše, co křesťané vyučovali ve staletích po Kristu, ani to neznamená, že neexistovalo postupné – a rané – zpohanštění víry, od druhého století, vrcholící plnějším odpadnutím pod Konstantinem. Ale nelze říci, že Konstantin zodpovídá za dodržování neděle. Dodržovatelé sabatu by neměli být podezíraví při zkoumání Lukášova odkazu na nedělní schůzku ve Skutcích 20:7 a novozákonní praxe spoření peněz na sbírku "každou neděli" (1 Kor 16:2). Neexistuje žádný biblický text, který oznamuje, že se církev (na rozdíl od synagogy) setkávala kvůli uctívání v sobotu. Skutky 20:7 svědčí o nedělním setkání církve a je pozoruhodné, že Pavel byl v Troadě po sedm dní, ale čekal až do neděle, než se setkal s věřícími (Skutky 20: 6, 7). Proč nebyla žádná bohoslužba během sabatu?

---

[14] Socrates, *Historia Ecclesiastica,* sv. 5, 22, citováno v *Dictionary of Christ and the Gospels,* New York: Charles Scribner's Sons, 1917, Vol. I, str. 252.
[15] *Letter to the Magnesians,* sekce 9.
[16] *Apology 1,* sekc 67.

1. Korintským 16:2 může dobře být odkazem na pravidelné setkání v prvním dnu. Jak poznamenává *NIV Study Bible*, příspěvky byly "pravděpodobně sbírány při bohoslužbě", nikoliv doma, jak naznačují některé překlady.

Souhrn

Sabatní systém byl dán Izraeli pod zákonem. Samotný Bůh odpočinul sedmého dne a byl to "vzor", který dal základ pro dodržování sabatu později nařízenému Izraeli v Exodu 16. Bůh při stvoření *nestanovil* sabat pro celé lidstvo. Spíše Izraeli odhalil v Exodu 16 nové ustanovení a spojil tento sabat se svým dřívějším odpočinkem při stvoření. Proto se v Exodu 20:11 čte: "Neboť v šesti dnech stvořil Hospodin nebesa a zemi ... a odpočíval v sedmém dni [tehdy nenazývaném 'sabat']; *tudíž nyní* [tak Heb. al chen = může být podáno jako 'tudíž'] Pán požehnal sabatní den a učinil ho svatým." Ježíš řekl, že "sabat byl udělán pro člověka" (Marek 2:27), ale dotyčný muž se odkazuje na Izrael, o kterém bylo také řečeno, že se "vzbouřili proti mně … ani nebyli pečliví, aby dodržovali má nařízení, díky nimž, jestliže je dodržuje člověk [t.j. Izraelec], bude žít" (Ez. 20:21). "Muž" zde odkazuje na Izrael, kterému byl dán Boží zákon, nikoli na lidstvo.

Pavlova slova v Kolosským 2:16, 17 nás informují o tom, že novozákonní sabaty spočívají v trvalém odpočinku v Kristu, který je podstatou starozákonních stínů, které se nacházejí ve svátcích, v novoluních a v sabatech. Komunita dodržovatelů sabatu se nemůže mezi sebou dohodnout, jak vysvětlit tyto verše (Kol 2:16, 17). Vyhýbají se jasnému významu.

Někteří (jako Ellen G. White, zakladatelka adventismu sedmého dne) trvají na tom, že Pavel musel vyloučit týdenní sabat z této "trojice" dodržování.[17] Nástupci paní Whiteové, zejména Samuele Bacchiocchi, vidí, že Pavel uvádí všechny druhy dodržování sabatu. Pak tvrdí, že Pavel má na mysli něco jiného než samotné dny. Nevysvětlují však, proč *svátky* a *novoluní* nejsou pro křesťany stejně závazné. Celý systém stojí nebo padá společně. Zdá se, že Bacchiocchi se vyhýbá jasnému smyslu Kolosským 2:16, 17 návrhem, že Pavel byl proti *asketickým praktikám* souvisejícími se sabatem a nikoli se samotným sabatem. Ale mohou být asketické praktiky "stíny věcí, které přijdou"? Právě dodržování jsou stíny, které se v zákoně nacházejí (srv. Heb 10:1). Ta jsou pro křesťany nyní nedůležitá. Jak řekl Pavel v Galatským 3:23: "Dokud nepřišla víra, byli jsme hlídáni pod Zákonem, uzavíráni pro víru, která měla být zjevena." Používá stejný jazyk, když trvá na tom, že sabaty, novoluní a svátky jsou "stíny toho, co mělo přijít" (Kol 2:17). Protože Kristus přišel jako podstata těch stínů, je pro křesťany zbytečné trvat na stínu. Ale pokud trvají, důslednost vyžaduje dodržovat sabaty, svátky a novoluní.

V Kristu existuje svoboda, kterou si mohou křesťané užívat a předávat ostatním. Přísné trvání na starozákonních svátcích překáží Kristovu duchu a evangeliu. Už nejsme pod zákonem (Řím 6:14). Byli jsme "uvolněni ze zákona" (Řím 7:6). "Zemřeli jsme Zákonu skrze tělo Kristovo, abychom mohli být spjednoceni s jiným, s tím, který byl vzkříšen z mrtvých, abychom mohli přinášet ovoce Bohu" (Řím 7:7). Těm, kteří "chtějí být pod zákonem" (Gal 4:21), doporučujeme důležitá Pavlova slova v Galatským 4:21-31: Smlouva u hory Sinaj vede k otroctví. Pro děti zaslíbení existuje v Kristu nová a slavná svoboda. Existuje Nová smlouva v duchu. Stará smlouva se svým právním systémem byla nahrazena něčím lepším (Heb 8:13). Nejsme "povinni dodržovat celý zákon" (Gal 5:3). Pokud se o to pokoušíme, "odpadli jsme od milosti" (Gal 5:4). Teď, když přišla víra, už nejsme pod opatrovnictvím zákona (Gal 3:24, 25). Ti, kteří trvají na zákonu *v jeho sta-*

[17] Tato trojice se nachází v Ezech 45:17 ("svátky, novoluní, sabaty"); Neh 10:33 ("sabaty, novoluní, stanovené doby"); 1 Paralip 23:31 ("sabaty, novoluní, svaté dny"); 2 Paralip 2:4 ("sabaty, novoluní a stanovené svátky"); 2 Paralip 8:13 ("sabaty, novoluní a svátky třikrát za rok"); Ozeáš 2:11 ("svátky, novoluní, sabaty"); *Kol 2:16 ("svátky, novoluní, sabaty")*. Viz též 2 Král 4:23; Ezech 46:1; Amos 8:5. Dále viz str. 26.

ré podobě, riskují, že patří do smlouvy u hory Sinaj (Gal. 4:24). Děti smlouvy zákona nemohou být dědici se syny svobodné ženy (Gal. 4:30). Ti, kteří lnou k právnímu systému Sinaje, nejsou dobrými kandidáty pro Boží království.

Určitě je zřejmé, že všechny typy starozákonních dnů odpočinku již nejsou závazné pro ty, kteří usilují o odpočinek v Kristu, přestávajíce každodenně od svých vlastních děl (Heb 4:9, 10). Podle slov teologa šestnáctého století sabat znamená "že přestávám od všech svých zlých skutků po všechny dny svého života, dovoluji Pánu, aby ve mně působil skrze svého Ducha, a tak začíná už v tomto životě věčný sabat."[18]

Naším cílem bylo naznačit, že řada populárních nedorozumění je základem houževnatého přesvědčení mnoha lidí, že Boží zákon od nich očekává, že přestanou pracovat po dobu 24 hodin, od pátečního západu slunce až po sobotní západ slunce. Toto učení nebylo naučeno od apoštolů, kteří neukládali žádnou takovou povinnost každému Ježíšovu následovníku. Vskutku Pavel, věříme, by byl rozrušen tím, že nežidovští křesťané v 21. století stále ještě dovolují být vázáni povinností zachovávat sabaty, jako by byly zásadní pro spásu.

Pokud by nežidovští křesťané byli žádáni při konverzi, aby odpočívali v den sabatu, potřebovali by znát konkrétní pokyny koncilu podle Skutků 15, který rozhodl, jak dalece je věřící povinen dodržovat praktiky judaismu. Dodržování sabatu podle apoštolského rozhodnutí není podmínkou pro nežidovské věřící. Měli bychom si vzpomenout na to, že pohanům bylo dovoleno navštěvovat židovské synagogy, ale Židé jim nedali pokyny, aby se stali dodržovateli sabatu. Pouze ti, kteří se stali plnými proselyty judaismu, přijali dodržování sabatu. Samotní Židé věděli, že jim Bůh dal sabat, a neočekávali, že ji budou muset zachovávat jiné národy. Tak by to vyžadovalo zvláštní nařízení pro pohany, pokud by dodržování sabatu bylo pro ně jako křesťany nutné. Pavel později potvrdil rozhodnutí koncilu v Římanům 14:5, kde dodržování dnů je věcí svědomí. Neexistuje žádná pochybnost ohledně povinného dodržování sabatu. (Argument, že Pavel se zabývá zvláštními pevnými dny, selhává, protože otázka týkající se jídla ve verši 1-4 má co do činění s obvyklým vegetariánstvím, ne s pravidelnou zdrženlivostí při půstu. Ve verši 5 nastává změna tématu: Jeden člověk "pohlíží na každý den stejně". To neplatí pro půst. Pavel neřekl: "jeden člověk považuje každý den za vhodný pro půst". Odkaz se týká nedodržování určitých dnů.)

Kde jste se naučili dodržovat sabaty?

Mnozí z nás, kteří jsme byli dodržovateli sabatů, jsme se této praxi naučili od těch, kteří byli školeni myslet určitým způsobem o zákonu. Nebyli jsme však vystaveni spisům lidí, kteří věnovali svůj život studiu Pavlových dopisů, a mohli dobře pochytit ducha jeho spisů lépe než komunita strážců sabatu.

Holandský teolog Ridderbos, kterého by každý vážný student Pavla měl číst (*Paul, An Outline of His Theology*), poznamenal, že Pavel se nepokládal za člověka "pod zákonem", ale za člověka "vázaného Kristovým zákonem" (1 Kor 9:21):

> Zákon už nemá pro Kristovu církev neomezenou a nediferencovanou platnost. V jistém smyslu může být církev hodnocena jako "bez zákona". Boží zákon není tím zrušen. Tento pokračující význam zákona lze ohodnotit jako "být vázán Kristovým zákonem".
>
> To, že zákon v jeho specificistickém významu jako rozdělení mezi Židy a pohany už není v platnosti, představuje základ Pavlova apoštolství mezi pohany. Hovoří o tom jako o "zákonu přikázání obsaženém v nařízeních" a jako o "zdi rozdělení mezi nimi" … [Tento zákon] byl stržen a zneplatněn (Ef 2:14 a násl.; srv. Gal 2:14; 4:10; 5:2 a násl.; 6:12; Kol 2:16 a násl.; 3:11. Také Řím 2:26 a násl; 3:30; kap. 4; 1 Kor 7:18, 19). To platí zejména pro obřízku, ale obecně pro "žít jako Žid" (Gal 2:14), jako popis těch předpisů, které vedly k zachování

[18] Zacharias Ursinus v díle *Heidelberg Catechism*, 1563.

> hraniční čáry mezi Izraelem a pohany v rituálně kultovním společenském ohledu ... *V Kolosským 2:16 a násl., pokud jde o dodržování dietních předpisů, svátků, novoluní nebo sabatních dnů, nacházíme typické vyjádření: "které jsou stíny toho, co přijde, ale tělo je Kristovo" ... Všechny tyto předpisy jsou pouze dočasné a zdánlivé, neboť stín vykazuje pouze matné obrysy samotného těla*. V tom je důležité hledisko, že příchodem Krista byl zákon, i pokud jde o jeho obsah, přenesen pod novou normu posouzení a že *nerespektovat tuto novou situaci znamená odmítat Krista* (Gal. 5:2).
>
> Může tedy existovat bezpochyby to, že kategorie zákona Kristovým příchodem nebyla zrušena, ale spíše byla zachována a interpretována ve svém radikálním smyslu ("naplněna", Mat 5:17); na druhé straně, že církev již nemusí jednat se zákonem jiným způsobem než v Kristu, a proto je "v Kristově zákonu".[19]

Dodržování sobotního sabatu, novoluní nebo svátků může být v nejlepším případě pouze soukromým činem oddanosti založeným na osobní tradici. Nemůže si nárokovat, že přitahuje zvláštní schválení od Boha. Ve skutečnosti je to v rozporu s výslovným učením Pavla, že svoboda ducha v Kristu pozvedá jedince nad dočasná ustanovení zákona, který je nyní shrnut jako "láska v duchu". Starý zákon by se neměl míchat s Novým. Ani by se nemělo uvažovat, že člověk zapomíná na to, že Bůh je Stvořitelem, pokud člověk v sobotu neodpočívá. Nové stvoření v Kristu a jeho vzkříšení v neděli přiměřeně vedou k týdenní připomínce tohoto vzkříšení (viz Skutky 20:7 a komentáře k této pasáži), při které doufáme v účast na Kristově návratu (1 Kor 15:23). Ani by věřící neměli omezovat dodržování Pánovy večeře na příležitost jednou za rok. Církve založené Pavlem nesledovaly praxi skupin, které se dostaly pod vliv Herberta Armstronga. Pavlovi konvertité slavili Pánovu večeři, "když se setkali jako církev" (1 Kor 11:18, 20). Je zřejmé, že to bylo více než jednou za rok.

Podle Nehemiáše 9:13, 14 a 10:29-33 je sabat součástí Mojžíšova zákona. Mojžíšův zákon není výslovně vyžadován, aby byl zachováván pro spásu za podmínek Nové smlouvy slavnostně uvedené smrtí Ježíše. Právě v Antiochii a v Jeruzalémě vyvstala otázka, kdy se věřící farizeové "postavili a řekli: ‘Pohané musí být obřezáni a povinni se řídit Mojžíšovým zákonem’" (Skutky 15:1, 5). (To se netýká pouze obětování obětí, protože v Antiochii nebyl chrám.) Pokus přivést věřící pod zákon Mojžíše je popsán jako výtržnost, která rozrušila mysli lidí obrácených na křesťanství (Skutky 15:24).

Poslušnost Boha a jeho Syna

Co je tedy poslušnost? Je to dodržování "Kristova zákona" (1 Kor 9:21), kterým se Pavel odlišuje od starozákonního zákona (1 Kor 9:21). Spása je vskutku udělena těm, kteří poslouchají Syna (viz Heb 5:9). Hřích není přesně "přestoupení zákona" (KJV), ale jak říká řečtina "nezákonnost". Ale co je nezákonnost? Je to selhání reagovat v poslušnosti na Kristův zákon. Jeho křesťanský zákon dle Nové smlouvy se objevuje v Novém zákoně ve spisech těch, kteří byli božsky pověřeni zaznamenat jeho učení a kteří se ho naučili poslouchat prostřednictvím ducha. Pokračující postupné odhalování Kristova zákona bylo předáváno vzkříšeným Ježíšem novozákonní Církvi.

Nikdy bychom však neměli zapomínat, že učení a kázání Ježíše v jeho historické službě na Zemi jsou skalním základem Nové smlouvy. Je naprosto falešné například tvrdit, že evangelium o Božím království, které Ježíš vždy kázal, bylo jakkoli pozastaveno po ukřižování. Pavel nezměnil základ evangelia, Božího království. Trval na tom se všemi apoštoly, že slova a učení Ježíše byly základem všeho, co vyučoval jako víru (1 Tim 6:3; 2 Janův 9; srv. Heb 2:3). "Slova, která jsem k vám mluvil," řekl Ježíš, "jsou duch a život" (Jan 6: 63).

---

[19] *Paul, An Outline of His Theology*, London: SPCK, 1977, str. 284, 285, zdůraznění přidáno.

Pokud by křesťané, kteří trvají na jednom dni nad druhým (Řím 14:5), měli být stejně vycvičeni ohledně poslušnosti Kristovu velkému přikázání "jít ke všem národům, činit učedníky a učit je všechno, co jsem vás [ne Mojžíš] učil" (Mat 28:19, 20), jádro poslušnosti by bylo opravdu biblické. Co je konec konců prvním příkazem podle Ježíše? Svou službu otevřel přímým nařízením svým následovníkům.

Bylo (a je) "činit pokání a věřit v evangelium o Božím království" (Mark 1:14, 15). To je Markův programový souhrn všech věcí, které Ježíš zastával.

Nový zákon je opravdu rozšířením těchto počátečních Ježíšových slov, když oznamoval zachraňující evangelium o Království. A druhé Ježíšovo přikázání je "rovněž": "Nechte mrtvé pohřbívat své mrtvé, ale vy jděte a provolávejte Boží království" (Lukáš 9:60). (Ježíš také přikázal, abychom byli pokřtěni ve vodě pro odpuštění hříchů, jakmile jsme uchopili "evangelium o Božím království a jméno Ježíše Krista", Skutky 8: 12; srv. Mat 28:19; Skutky 2:38; 10:48; 22:16.) Více času by bylo k dispozici pro poslušnost těmto Kristovým "zákonům", kdyby se badatelé Bible přestali hádat a rozdělovat kvůli tomu, co přesně mohou nebo nesmějí konat v sobotu, nebo přesně v jaký den by měl začínat daný starozákonní svátek.

Pokud sobotní dodržování sabatu není Ježíšem vyžadováno, věřící by měli být nejstarostlivější v tom, aby nepřekrucovali víru a nepředváděli falešný dojem o křesťanství vůči těm, kteří chtějí vědět, co znamená následovat Krista. Měli bychom souhlasit s tím, že sabat byl dán národu Izraele, jeho vynucování na pohanech, kteří nejsou zákonem, ale pod milostí, se zdá být tragickým rozdělováním víry a dodatečným zmatením v již roztříštěné Církvi.

Závažnost problému je v tom: Jaký obraz křesťanství my nebo naše církevní skupina předvádí neobrácenému světu? Pokud lpění na tom, co mnozí považují za židovský svátek, je součástí toho, co nabízíme světu jako poslušnost Ježíši, nevytváříme snad zbytečnou bariéru, dokonce i kámen klopýtání, mezi námi a nevěřícími? Nemohlo by dodržování sabatu být možná jen znamením elitářství, utěšujícím ty, kdo v ně věří, ale škodlivé pro jasné svědectví o tom, co znamená být křesťanem pod milostí (což určitě neznamená libovůli dělat, co si vybereme)?

Všichni se shodneme, že poslušnost Mesiášova slova je základem skutečné víry (Mat 13:19; Kol 3:16; Řím 10:17; Jan 12:48; 2. Janův 7-9; 1 Tim. 6:3). Hřích je přestoupení Mesiášových pokynů. Sabaty a svátky jsou stíny a nemohou být srovnávány s odpočinkem nebo "sabatizmem" v Kristu, přerušením našich děl nastálo, jak přikazuje Hebreům 4:10. Tento "sabatizmus" (Heb 4:9) zůstává pro všechny Boží lidi, kteří chtějí vstoupit do definitivního odpočinku v Božím království. Legalistická umíněnost v rozporu s Pánovými výslovnými učeními o svobodě od zákona, nepovede k odpočinku ani nyní, ani v Království. V sázce je neporušenost evangelia v této důležité otázce.[20]

[20] Pro další studium doporučujeme: *From Sabbath to Lord's Day: A Biblical, Historical and Theological Investigation,* D. A. Carson, ed., Zondervan, 1982.

Více o Galatským a zákon

Ten, kdo nedodržuje sabat (sobotu), je často uveden do rozpaků tvrzením, že Pavel musel věřit v sabat a ve svátky a učil tomu své pohanské konvertity. Kolosanům 2:16, 17 (bez ohledu na pokusy o jinačí překlad) vypadá jako jasná degradace důležitosti všech starozákonních posvátných dnů, když *stíny* jsou nahrazeny Kristem, špatný odraz kontrastuje s věcí samotnou. Pavel ve skutečnosti odkazuje na celý sabatní systém, "svátek, nebo novoluní nebo sabat", jako na *jediný* stín. "Tyto věci," říká, "jsou *stínem* věcí, které přijdou". Pavel nečiní ani ten nejmenší rozdíl mezi těmito třemi typy dodržování. Bylo by tedy v rozporu s jasnými Pavlovými slovy říkat, že nehovoří o týdenním sabatu, ale pouze o měsíčních a výročních plněních. Nikdo by nemohl číst Pavla, aby to znamenalo, že "(každoroční) svátek, novoluní a "(každoroční) svátek" zahrnují degradovaný stín, ale *týdenní* sabat je stále ještě plně v platnosti. Neopakoval se tím, že mluvil o stejných "každoročních svátcích" dvakrát! Pavlovo prohlášení jasně a zjevně zahrnuje všechny tři druhy svátku.

Povinné dodržování sabatu se zdá být v rozporu s celým spisem – listem Galatským. Podstata Pavlovy argumentace musí být pochopena čtením knihy jako celku. Není pochyb o tom, že na ukládání zákona od Sinaje (který zahrnuje desatero) se zde apoštol dívá zamítavě.

Pavel je rozrušený, že Galatští se posunuli "k jinému evangeliu" (1:6-9). Kristus nás vysvobodil ze současného špatného systému, ale Galatští se k němu chtějí vrátit. Hrozba je ze židovské strany (Titus nebyl donucen se obřezat, 2:3). Židovští věřící chtěli zotročit své spolukřesťany (2:4). Pokoušeli se křesťany požidovštit (2:14), to znamená hledat spásu ve skutcích zákona. Je zřejmé, že Pavel považuje být pod zákonem za "pokračovat ve všech věcech psaných v knize zákona" (3:10). Smlouva uzavřená skrze Mojžíše je dočasná (3:23-29). Avšak to rozhodně neruší sliby Abrahamovi.

Celá podstata křesťanské smlouvy je v tom, že potvrzuje abrahámovské sliby a dělá z věřících v Mesiáše dědice velkých slibů ohledně Mesiáše a země, která byla dána Abrahamovi (3:29).

Někteří dodržovatelé sabatu se vyhýbají obtížnosti Pavlových pronikavých tvrzení o zákonu podnětem, že upozorňuje pouze na *obětní* zákon. Ale musí nejprve ukázat, že by bylo možné, aby pohané nabízeli v Galácii oběti! Říkat pohanům, že nemusí nabízet oběti, by bylo nemístné. Zmíněným zákonem je však zákon spojený se *smlouvou u hory Sinaj* (4:24), která vede do otroctví. Tento zákon je popsán jako "vychovatel", aby nás přivedl ke Kristu. Ale teď, když přišel Kristus, už nejsme pod mocí vychovatele (3:25). Je třeba si uvědomit, že vychovatel není *sankcí zákona*, ale samotným zákonem, celým systémem od Sinaje.

Být pod mocí vychovatele znamená být pod mocí základních principů světa a být jimi zotročen (4:3). Ale Kristus přišel, aby nás vykoupili z tohoto otroctví zákona (4:5), takže už nejsme pod mocí vychovatele (3:25). My Židé a pohané jsme byli zotročeni základními principy (4:3) a nyní vy lidé z národů se chcete vrátit k základním principům (pod hrozbu judaismu od židovských věřících): “Zachováváte dny, měsíce, roky a roční období” (4:10). “Řekni mi, ty, kdo chceš být pod zákonem, neslyšíš, co říká zákon?” (4:21) Smlouva od hory Sinaj vede do otroctví. Neneche se zapřáhnout do jha otroctví (5:1). “Jste-li obřezáni, musíte dodržovat celý zákon” (5:3). "Chtít sloužit základním principům" (4:9) je zjevně shodné s "chtít být pod zákonem" (4:21). Sotva je rozumné říkat, že ti požidovšťující na ně naléhali, aby se dostali pod trest zákona. Naléhali na ně, aby se dostali pod *celý systém od Sinaje*. Tento systém je zákonem "podle litery" a nikoli zákonem Nové křesťanské smlouvy podle ducha.

Existuje zde jednoduchý vzorec myšlení: Služba základním principům znamená být pod mocí zákona, a služba základním principům zahrnuje zachovávání dnů atd. Jak by mohlo být zachovávání pohanských dnů

popsáno jako chtít být "pod zákonem" (4:21), v "otroctví hory Sinaj"? Děti sinajského systému jsou nyní zotročeny (4:25). Protiklad je mezi dvěma Jeruzalémy, *nikoli mezi Jeruzalémem a Babylonem*.

Proto říká Pavel, nenechte se zapřáhnout do otroctví hory Sinaj. Obřízka bude znamenat potřebu poslušnosti celému systému. Víra a láska jsou vším, co je zapotřebí (5:6). Ti, kteří patří tomuto systému, jsou novým Izraelem protichůdným starému Izraeli (6:16). Církev je Božím Izraelem jako nový mezinárodní národ víry v Mesiáše. Pavel jim žehná, těm v Galácii a v širší církvi, Božímu Izraeli. V 1. Korintským 10:18 odlišil etnický Izrael od duchovního Božího Izraele (Gal 6:16) tím, že ten etnický nazval "Izraelem podle těla". Mezinárodní Církev se však skládá z těch, kteří jsou "skutečnou obřízkou [tj. 'Židé', kteří uctívají Boha v duchu a slávě v Kristu Ježíši a nevkládají důvěru v tělo" (Fil. 3:3).

Je možná na místě se ptát, proč zde Pavel zaujal tak negativní pohled na zákon a v listu Římanům mnohem pozitivnější. Odpověď spočívá v různých okolnostech a problémech věřících v Římě a v Galácii. Do Říma psal Židům a nežidům. Vyhovuje oběma prvkům tím, že někdy používá slovo zákon ve zvláštním smyslu. Nežidé, říká, se někdy zhostí *zákona* přirozeně (Řím 2:14), ačkoli nemají zákon. Je zřejmé, že tento zákon nezahrnuje dodržování sabatu. Žádný člověk z národů není dodržovatelem zákona přirozeně. Přesto jsou nežidé schopni ukázat, že zákon je napsán na jejich srdce (Řím 2:15). Neobřezaný, který dodržuje zákon přirozeně, bude soudit obřezané, kteří jej nedodržují (Řím 2:27). Pavel zde definuje zákon, který není zákonem, který zahrnuje židovské svátky, jak je apoštol Jan nazývá ve svém evangeliu (5:1; 6:4; 7:2). V listu Římanům Pavel naléhá na snášenlivost mezi těmi, kteří "zachovávají Pánovi jeden den nad ostatní ", a těmi, kteří ne. (Řím 14:5). Otázka maso versus vegetariánství je samostatná, i když související otázka (Řím 14:2). Ty jsou záležitostmi svědomí. Jedení zeleniny není přímo spojeno s dodržováním dnů. Může někdo ukázat, že zelenina jako protiklad masa, byla jedena ve zvláštní dny?

Někteří dodržovatelé sabatu jsou obdivuhodně důslední v trvání na tom, že by měly být dodržovány svátky *a novoluní*. Z Kolosským 2:16 je zřejmé, že dny, měsíce a výroční svátky mají v Pavlově mysli stejný status. Proto je nutné dodržovat všechny. Amos 8:5 naznačuje, že veškerý obchod a práce v této oblasti by měly být přerušeny při novoluní, a Izaiáš 66:23 vyjadřuje, že novoluní je den pro uctívání jako sabat.

Dodržování sabatu je ovšem možno s jistotou obhajovat ze Starého zákona. Ale dodržování dnů bylo v Nové smlouvě "zduchovněno". Každý připouští nějaké zduchovnění v Novém zákoně. Starozákonní obřízka byla sotva poznatelná ve své zduchovnělé novozákonní podobě. Kdo by okamžitě rozeznal souvislost mezi odřezáním předkožky a postojem mysli? Zatímco tělesná obřízka v Genesis 17 je absolutním požadavkem pro členství v lidu smlouy, Židech a cizincích, stala se lhostejnou záležitostí v Nové smlouvě. To je obrovská změna.

Matouš naznačuje zduchovnění sabatu, když zaznamenává Ježíšovu řeč, že kněží mohli porušovat sabat a *být bezúhonní* (Mat 12:5-6). Kněží, kteří bez viny porušovali sobotu, to znamená, že nebyli vázáni sabatem, když pracovali ve svatostánku nebo v chrámu, jsou "vzorem" nového kněžství všech věřících. David a jeho druzi také porušili starozákonní zákon tím, že jedli předkládaný chléb. Ale jejich chování bylo ospravedlnitelným "vzorem" novozákonní svobody od zákona (Mat 12:4).

Kristus nabízel "odpočinutí" těm, kteří k němu přijdou (Mat 11:28-30). Nebyl by to spíš trvalý sabat než týdenní? Osobitá vlastnost čtvrtého přikázání spočívá v tom, že může být zrušen pouze jeden den v týdnu. Všechna ostatní přikázání jsou závazná každý den. Pavel poukazuje na zduchovnění pasachu: výroční dny nekvašeného chleba jsou nyní ekvivalentní trvalému používání nekvašeného chleba *upřímnosti a pravdy* (1 Kor 5:8). "Úpřímnost a pravda" jsou vyžadovány každý den v týdnu. To znamená "dodržování svátků" (1 Kor 5:8). Sloveso má zde přítomný průběhový čas: máme dodržovat svátek průběžně.

Polykarp byl přímo poučován apoštolem Janem. Zemřel jako mučedník ve věku 86 let. Jeho žák Irenej neví nic o dodržování sabatu. Kdyby Jan vyučoval Polykarpa sabatnímu přikázání, žalostně nevtiskl jeho význam svému žákovi. To by nebyl rozhodující argument proti dodržování sabatu, ale je těžké vidět, jak by list Galatským takovým argumentem nebyl. Kdyby se Pavel nepokoušel ukázat, že mozaický právní systém přijatý u Sinaje byl nahrazen vyšší formou *zákona v Kristu*, oč se vlastně pokoušel?

Není neobvyklé, že dodržovatelé sabatu přiznávají, že nechápou to, co Pavel mínil v Kolosským 2:16. Byly zkoušeny různé nové překlady, ale ty ničí zřejmý kontrast, který Pavel vytváří mezi stínem (sabaty) a tělem (Kristem). List Galatským musí být dodržovateli soboty také vysvětlen s plným zřetelem na skutečnost, že Pavel nemohl mluvit o obětech. Kodex od hory Sinaj (Galatským 4) neměl primárně co dělat s oběťmi, ani nenabízel oběti možné pro nežidy v Galácii. Proti jakému zákonu tedy Pavel *je*? Protože zjevně nepovažoval zákony o potravinách za stále platné (Řím 14:20, 14: "všechno je čisté ... nic není nečisté"), není jasné, že zachází se zachováváním dnů stejným způsobem?

Je nepochybné, že odmítá povinnost dodržovat nějaký zákon. Jaký zákon?

Ježíš "zrušil zákon přikázání obsažený v nařízeních" (viz Ef 2:15). Dodržovatelé sabatu musí poskytnout rozumné a přijatelné vysvětlení tohoto textu a celého listu Galatským, pokud mají přesvědčit své přátele, že prolomení sabatu je stejné jako prolomení všech Božích zákonů. Nakonec musí být ukázáno, že Římanům 14:5 je v souladu s potřebou týdenního dodržování sabatu jako *podstatné* části víry.

Faktem je, že Pavel je proti zákonu ve starozákonním smyslu jako *zdroji* naší spásy. Zdrojem naší spásy je "víra Ježíše Krista" – víra v Ježíše a Ježíšova víra napodobující jeho příklad jako nositele evangelia o Království a poslušnost jeho královského evangelia (Marek 1:14, 15; 4:11, 12; Lukáš 4:43). Podstatou novozákonní víry je důvěra ve sliby dané Abrahamovi (Řím 4), jak učil Ježíš a apoštolové. Síla sledovat Ježíšův příklad a věřit tak, jak věřil Abraham, je poskytována duchem, který orientuje spásu novým směrem. Plody ducha jsou odvozeny od víry v poselství evangelia, jak je kázal Ježíš, a to evangelia o Království (viz Mat 13:19; Lukáš 8:12). “Víra je tedy ze slyšení zprávy a tou zprávou je slovo Kristovo” (Řím 10:17).

Pokud máte pochybnosti o problému čistého a nečistého masa nebo o sabatu, pečlivě zvažte Pavlova slova v Římanům 14:14, 20: “[já, Pavel, Žid] vím a v Pánu Ježíši mám naprostou jistotu, že nic není nečisté samo o sobě; pokud to však někdo má za nečisté, je to pro něj nečisté … všechno je čisté.” Pavel používá přesný opak slova nalezeného v Levitiku 11, které popisuje některé potraviny jako nečisté (*akathartos*). Tvrdí, že "všechny věci jsou čisté [*katharos*]”. Mohl Pavel snad prosazovat potravinové zákony Levitiku 11? Je zřejmé, že se o tyto mozaické zákony nezajímá. V Galatským 3:19, 24, 25 výslovně konstatuje, že Mojžíšův zákon "byl přidán, dokud nepřišlo semeno [Kristus] … Zákon byl naším opatrovnickým dozorcem, aby nás přivedl ke Kristu ... ale po příchodu víry už nejsme pod opatrovníkem/zákonem.” Trvat na Mojžíšově zákonu v rámci Nové smlouvy je v rozporu s Pavlem a s Ježíšem, který ho inspiroval.

Více o Kolosským 2:16, 17 a problém sabatu

Průzkum "vysvětlení" Kolosským 2:16, 17 nabízených sabatisty odhaluje, že mezi nimi není mnoho shody ohledně toho, co Pavel zamýšlí v tomto verši učit, ačkoli se předpokládá být jistým, že alespoň nemůže být proti týdennímu sabatu. Hlavní neshoda se týká významu "svátku, novoluní nebo sabatu". Jedna skupina dodržovatelů sabatu (zejména adventisti sedmého dne) viděla, že připustit týdenní sabat do Pavlova tria je pro sabatizmus smrtící. Vidí jasně, že vše, co je zde uvedeno, je degradováno jako stín ve srovnání s "tělem", které jej nahradilo. Tento myšlenkový směr musí proto tvrdit, že Pavel má na mysli *jen výroční sabaty a novoluní*. Tyto předpisy mohou být, uvažuje se, odloženy, zatímco týdenní sabat zůstává nedotčen.

Tato pozice byla udržována s velkou upřímností pozdním F. M. Walkerem (*God's Watchman and the Hope of Israel*). Nevidí žádné potíže v tom, že Pavel ve skutečnosti řekl, že nikdo by neměl odsuzovat církev ohledně "*svátku*, novoluní nebo *svátku*", čímž se vylučuje *týdenní* sabat. Jeho kolegové dodržovatelé sabatu to (oprávněně) považují za nemožný výklad verše: "Pavlovo používání výrazu 'svátek' již zahrnuje výroční obřadní sabaty. Mít zato, že slovo 'sabat' se odkazuje na výroční svátky, by bylo zbytečné opakování."[1] Walker trvá na vyloučení týdenního sabatu z Pavlova "tria". Obhajuje, že "trio" má pouze co do činěnění s *obětním systémem Starého zákona* a že Pavel se nezabývá v Kolosanům 2:16 oběťmi, ale pouze svátky. Církev Worldwide Church of God však silně obhajovala, že Pavel se zabýval obětmi, ne samotnými dny! Walker je schopen citovat pasáže ze Starého zákona, ve kterých jsou oběti spojeny s triem svátků. Nerespektuje však, že "trio" je stále označením zahrnujícím všechny svátky, výroční, měsíční a týdenní, bez ohledu na to, *zda jsou nebo nejsou na zřeteli oběti*: "Způsobím, aby všechno její veselí přestalo, její svátky, její novoluní a její sabaty a všechny její určené velebné svátky" (Oz 2:13).

Novoluní je spojeno s týdenním sabatem: "Zeptal se: Proč za ním chceš dnes jít? Není novoluní ani sabat." (2 Král 4:23).

Myšlenkový směr reprezentovaný církví Church of God (Seventh Day) a nedávno adventistou sedmého dne, Samuelem Bacchiocchim, vidí, že "trio" předpisů, jež uvedl Pavel, je standardním označením všech svátečních dnů (2 Paralip 2:4; **31:3**; Neh 10:33; 2 Král 4:23; 1 Paralip 23:31; Ezech 45:17; 46:1; Oz 2:13; Amos 8:5).

Abychom vyjádřili naše stanovisko, uvádíme níže, o čem si myslíme, že je nevyvratitelným důkazem toho, že všechny tři formy dodržování jsou považovány za jediný systém:

1. Paralipomenon 23:31: "a aby obětovali všecky zápalné oběti Hospodinu, o *sabatech, novoluních* a *stanovených svátcích*, v množství podle nařízení, které se jich týkají, ustavičně před Hospodinem" (srv. "zrušil nepřátelství, totiž Zákon spočívající v přikázáních a předpisech" Ef 2:15).

2. Paralipomenon 2:4: "Hle, chci postavit dům pro jméno Hospodina, svého Boha, abych mu jej zasvětil, aby se před ním pálilo vonné kadidlo, aby byly stále předkladné chleby i zápalné oběti ráno i večer, o *sobotách, novoluních* a stanovených *svátcích* Hospodina, našeho Boha; to je *navěky nařízením pro Izrael*."

2. Paralipomenon 8:13: "dokonce jako *povinnost každého dne požadovaná*, obětovat podle přikázání Mojžíše, o *sobotách, novoluních* a stanovených *svátcích*, třikrát v roce: o svátku nekvašených chlebů, o svátku týdnů a ve svátek stánků."

[1] Church of God Seventh Day, *Bible Advocate*, květen 1982, str. 13.

2. Paralipomenon 31:3: "Určil též králův podíl z jeho majetku pro zápalné oběti: Pro zápalné oběti ranní a večerní, zápalné oběti pro *sabaty, novoluní a svátky, jak je psáno v Jehovově zákoně*."

Ezdráš 3:5: "a potom ustavičné zápalné oběti, oběti při *novoluních* a při všech posvěcených Hospodinových *svátcích* a pro každého, kdo dobrovolně obětoval dobrovolné oběti Hospodinu."

Nehemiáš 10:34: "Na předkladný chléb, ustavičnou přídavnou oběť, na ustavičnou zápalnou oběť, na oběti o *sabatech*, o *novoluních*, na *svátky*, na svaté dary, na oběti za hřích k získání smíření pro Izrael a veškerou službu domu našeho Boha."

Izaiáš 1:13: "Nepřinášejte už falešné obětní dary; kadidlo je mi ohavností; *novoluní* a *sabaty*, svolávání *shromáždění*; nesnáším shromáždění, kde je zlo."

Izaiáš 1:14: "Vaše *novoluní* a *svátky* nenávidím; jsou mi břemenem, jsem vyčerpán jejich snášením."

Ezechiel 45:17: "A na knížeti bude spočívat odpovědnost za zápalné oběti, přídavnou oběť a litou oběť o *svátcích*, při *novoluních* a o *sabatech*, ve všech shromážděních domu izraelského. On vykoná oběť za hřích a přídavnou oběť, zápalnou oběť i pokojné oběti, aby za dům izraelský získal smíření."

Ezechiel 46:3: "I lid země se bude klanět u vchodu té brány o *sabatech* a při *novoluních* před Hospodinem."

Ozeáš 2:13: "Způsobím, aby všechno její veselí přestalo, její *svátky*, její *novoluní* a její *sabaty* a všechny její určené velebné svátky."

Přiznání, že "svátek, novoluní a sabat" označují všechny tři druhy dodržování, vytvořilo nový problém pro dodržovatele sabatu. Pokusy vyřešit tuto obtíž nejsou zdaleka uspokojivé, protože vyžadují zásah do normálních zákonů jazyka. Pavel jednoduše říká, že "svátek, novoluní a sabat" jsou (jediným) stínem, ale "tělem" je naopak Kristus. Stejný kontrast "stínu" a "těla" je ilustrován listem Hebreům: "Neboť zákon má stín budoucích dobrých věcí" (jazyk je téměř totožný s jazykem Kol 2:17) v kontrastu s "tělem Ježíše Krista obětovaného jednou provždy" (Heb 10:1, 10). Podobně v Hebreům 8:5 je mozaický systém přirovnán ke "stínu". V žádném případě se nikdo nedomnívá, že stín nadále platí od doby, kdy Kristus přišel. Přestože v Kolosským 2:16, 17 jsou svátky stínem na rozdíl od Krista, stín, podle dodržovatelů sabatu, musí mít nadále platnost navzdory příchodu těla, Krista.

Nanejvýš důležitou otázkou je, co z Pavla pohledu je označováno jako "stín"? Odpověď je přímočará: "svátek, novoluní a sabat." O nich říká, "které jsou stínem". V jiných pasážích nemáme žádné potíže se vztažným zájmenem. Odkazuje na to, co předchází! "Nové" vysvětlení Kolosským 2:17 se pokouší odpojit vztažné zájmeno "které" od předcházejícího "svátku, novoluní a sabatu", čímž se stínem nastávajících věcí stanou asketické praktiky. Ale kde v Písmu je o asketických praktikách řečeno, že jsou stínem, mnohem méně stínem nadcházejících věcí? Tato exegeze ignoruje zřejmé paralely v Hebreům 10:1 a 8:5. Pavel prostě neřekl, že asketické praktiky jsou "stínem"; říká, že jím jsou "svátek, novoluní a sabat" – stejně jako jím jsou oběti – stínem, který je nyní bezvýznamný vzhledem k oběti Krista, který přišel a zemřel. Kristus je naplněním všech starozákonních stínů a vzorů.

Nejčerstvější pokus argumentovat, že Pavel míní asketické praktiky, nikoli samotné svátky, pochází od Samuela Bacchiocchiho. Jde hodně daleko, aby ukázal, že se Pavel dívá negativně ne na sabat, ale na praktiky k němu přidané. Cituje německého biskupa, Eduarda Lohseho, aby ho podpořil. Když však biskupovi byla zaslána kopie argumentů Bacchiocchiho, Lohse poukázal na to, že ho Bacchiocchi nepochopil. Biskup ani na okamžik nenaznačoval, že Pavel tyto svátky neviděl negativně. Vztažné zájmeno se vztahuje zpět ke svátkům samotným!

Bacchiocchi, sám adventista sedmého dne, svrhl tradiční argumenty sabatistů od Ellen G. Whiteové a *Seventh-day Adventist Commentary*. Souhlasí se všemi komentátory, že Pavel má v Kolosským 2:16 na mysli týdenní sabat, stejně jako novoluní a výroční svátky. Bacchiocchi je následován církví Church of God (Seventh Day). Poté, co jejich časopis definoval slovo "stín" jako "náčrt, obrys, nástin," se ptá: "Co Pavel prohlašuje za stín nebo obrys?" Otázka je zodpovězena jednoduše: "Pavel nám jasně říká: 'svátek, novoluní a sabat'."[2] Tvrzení, že to jsou asketické praktiky *přidané* do svatých dnů, znamená prostě se vyhnout Pavlovu tvrzení. Je to další forma starého argumentu sabatistů, že Pavel byl proti obětem, na které naléhal u Kolosských. Tento argument byl nakonec opuštěn, když bylo zjištěno, že pohan nemohl nabízet oběť. Oběti byly nabízeny v Jeruzalémě, a ne od pohanů.

Existuje mnohem vážnější námitka vůči všem sabatistickým vysvětlením Kolosským 2:16. Dodržovatelé sabatu, zdá se, nejsou ochotní čelit důsledkům Pavlovy zmínky o "svátku, novoluní a sabatu" jako o skupině svatých dnů, které jsou uvedeny bez rozdílu. Má-li být argumentováno, že Pavel varoval Kolosské před překroucením dnů, nikoliv před dny samými, pak se musí čelit skutečnosti, že *všechny tři typy dnů jsou stejně důležité pro křesťany z národů*. Zmínka o všech třech formách dodržování musí, podle argumentu sabatistů, znamenat, že Kolosští už dodržovali *všechny tři typy*, a tudíž byli Pavlem učeni, aby je dodržovali. Pouze pak by kacíři mohli vnucovat něco navíc k těm dnům. Nemohli vnucovat asketické praktiky do dnů, které Kolosští už nedodržovali! Podle tohoto argumentu proto praxe apoštolské církve měla dodržovat všechny tři druhy předpisů. Pavel je zjevně vidí všichny stejně. Dodržovatelé týdenních sabatů musí na základě svého argumentu zcela čelit možnosti, že jsou neposlušní kvůli tomu, že nedodržují výroční svátky a *novoluní*. Existují někteří, kzeří si uvědomují sílu tohoto bodu a nyní zachovávají (nebo se snaží zachovávat) novoluní a výroční svátky.

Snad toto ukáže, že celý pokus zachovat sabat ve světle Kolosským 2:16 je naplněn potížemi. Je udivující, že Pavel zmiňuje slovo "sabat" ve všech svých listech jen jednou a pak jen proto, aby o něm mluvil jako o "stínu". Přesto je pro sabatisty sabat (někdy *ten* sabat) ústřední otázkou poslušnosti. Snahy, které byly učiněny, aby "nově přeložily" Pavla, jsou příznakem touhy vložit mu do úst něco, co neříká. Jeden argument navrhuje, že Pavel si přeje, aby "žádný člověk neposuzoval církev, ale že by církev (Kristovo tělo) měla dělat souzení". Tento kontrast musí být vynalezen, protože řečtina "ať nikdo ...", ale prostě "nedovolte nikomu ..." Protiklad není mezi "někým" a církví, ale mezi stínem a tělem, kterým je Kristus. Degradaci věcí označovaných jako "stín" by nemělo být těžké uchopit. Ve verších 22 a 23 máme přesně stejný druh konstrukce: "které" ve verši 22 a "které věci" ve verši 23 se týkají bezvýznamných záležitostí, které pro věřící nebudou prospěšné. Přítomný čas slovesa "které jsou" (v. 17) zde, ovšem, není žádnou obtíží, protože v Hebreům 10:1 zákon "má" ("mající, přítomné příčestí") stín nastávajících věcí. Nikdo však nebude tvrdit, že oběti jsou stále v platnosti.

Nyní mezi dodržovateli sabatu existují čtyři nebo pět protikladných vysvětlení Kolosským 2:16, 17. Existují tři různé formy dodržování sabatu. Někteří dodržují pouze týdenní sabat, někteří dodržují novoluní a někteří výroční sabaty. Někteří trvají na všech třech. Mnozí jsou zmateni ohledně toho, které data v kalendáři jsou ta správná pro oslavu pasachu nebo letnic.

Člověk couvá před přemýšlením o zmatku, který by vyvolal takové rozdělení, kdyby ty tři "strany" vyšly společně, aby kázaly Dobré poselství o Božím království a věcech týkajících se jména Ježíše Krista (Skutky 8:12). Jiní ze společenství dodržovatelů sabatu trvají na tom, že Bůh musí být oslovován pouze zvláštním

[2] *Bible Advocate*, May, 1982, str. 12, 13.

hebrejským titulem a že fonetický symbol "bůh" je pohanský. Může to všechno být ovocem ducha, které vede k jednotě? (Toto nemá obhajovat, že jednota se nalézá v tradičních církvích!)

Skutečná potíž pro dodržovatele sabatu je hrozba pro zákon a poslušnost, kterou vidí v antisabatizmu. To, co ve skutečnosti míní, je hrozba pro dodržování sabatu. Kazem v sabatovském myšlení je rovnost Pavlova pojmu "zákon" s deseti přikázáními Starého zákona. Tato rovnost je sporná, jak lze snadno prokázat čtením Římanů 2:14, 15: "Když totiž pohané, kteří nemají zákon [*nomos*], přirozeným způsobem činí to, co zákon požaduje … Ukazují, že mají dílo zákona napsané ve svých srdcích." Zahrnuje tento zákon dodržování týdenního sabatu, výročních sabatů nebo novoluní? Existuje duchovní zákon podrobně popsaný Ježíšem v kázání na hoře, který není jen opakováním deseti přikázání, ačkoli bylo Ježíšovým zvykem vstupovat do synagogy v den sabatu. Zákon obřízky zůstal v platnosti po celou dobu Kristovy služby, ale nikdo není šokován jejím "zduchovněním" jako obřízkou srdce, jak učil Pavel.

Dodržování dnů se rovněž stává záležitostí lhostejnosti, jak Pavel jasně říká v Římanům 14:5, kde se také zabývá otázkou vegetariánství a požívání vína a masa. Je velmi příznačné, že mnozí dodržovatelé sabatu nejsou schopni schvalovat používání vína jako Bohem daného požehnání (samozřejmě v přísné umírněnosti). Odmítání pít víno je formou askeze vnucené novozákonní víře. Ježíš proměnil mnoho galonů vody ve víno (symbolizující přechod od Staré smlouvy k Nové smlouvě). Ježíš sám je obžalován, když prohlašujeme, že alkohol je sám o sobě hříšný. Byl se stejnou nespravedlností obviněn z toho, že je "pijanem vína". Mělo by být zřejmé, že Ježíš zacházel s vínem jako s Bohem daným požehnáním, správně užívaným.

Dodržovatelé sabatu musí zvážit možnost, že naléhání na zvláštní den je stejného řádu – nařízení vnucované víře a zhoubné pro naši svobodu v Kristu. Ti z nás, kteří znají život jako dodržovatelé sabatu a postrádající sabat si neuvědomují, že jsme se posunuli do temnoty. Naše celá zkušenost s novozákonními doklady naznačuje opak. Tento druh subjektivního argumentu není ovšem silný. Avšak svědectví Nového zákona v Kolosským 2:16 je však silně proti povinnosti dodržovat sabat. Sledování čtvrtého přikázání nepřispívá ke křesťanské duchovnosti. Neustále odpočívat v Kristu jako v našem "sabatu" je pro novozákonní víru mnohem důležitější.

Zjištění předního dodržovatele sabatu 28 let po vyčerpávajícím hledání pravdy o tom, co Bible říká o povinném dodržování soboty, jsou hodna povšimnutí: "Já, stejně jako všichni bratří ze sedmého dne, jsem pevně věřil a řekl tisíckrát, že sabat sedmého dne nikdy nebyl spojený s novoluními a se svátky. Je nevysvětlitelné, jak jsem kdy mohl být tak slepý … Po dodržování sabatu během 28 let, poté, co jsem přesvědčil více než tisíc dalších, aby jej dodržovali; poté, co jsem četl svou Bibli verš za veršem … a poté, co jsem prozkoumal, využiv úplně nejlepší ze svých schopností, každý text a slovo v celé bibli, o něž se i nejvzdáleněji opírá otázka sabatu; poté, co jsem všechno vyhledal, jak v originále, tak v mnoha překladech; poté, co jsem prohrabával lexikony, konkordance, komentáře a slovníky; poté, co jsem přečetl náruče knih s ohledem na obě strany otázky; poté, co jsem přečetl každý řádek všech raných církevních otců o tomto bodě; poté, co jsem napsal několik děl ve prospěch sedmého dne, které byly uspokojivé pro mé bratry; poté, co jsem diskutoval o té otázce více než tucetkrát, poté, co jsem pozoroval plody jeho dodržování a po zvážení všech důkazů, v bázni z Boha a ze soudu, jsem ve své vlastní mysli a svědomí plně ustálen, že důkazy jsou proti dodržování sedmého dne … Snažit se nalít nové víno (evangelium) do starých lahví (instituce Staré smlouvy) zkazí obé … Když jsem byl rozhodným věřícím v sedmý den, Kolosským 2:14, 16, 17 mě vždy více nebo méně obtěžovalo. Prosté upřímné čtení toho se zdálo evidentně vyučovat zrušení sabatu. Byl jsem ohromen skutečností, že to muselo být uspokojivě vysvětleno a že pro to bylo zapotřebí obrovské množství jemných puntič-

kářských rozlišení, aby se to stalo.”[3] Stejný bývalý dodržovatel sabatu poznamenal: “Často jsem si přál, aby Kolosským 2:16, 17 nebylo v Bibli, a to trápí mé bratry adventisty sedmého dne stejně jako mne, když říkají, co opravdu chtějí.”[4]

Sabat a zákon

Starý zákon se velmi liší od Nového. Starý je na základu zákona a Nový je "v Kristu". V 1. Korintským 9: 21 je Pavel "podroben zákonu Kristovu" a pro něj "dodržování Božích přikázání je vším" (1 Kor 7:19).

Objevuje se protiklad:

1) Ve 2. Korintským 3:13-17 se církev Worldwide Church of God toto snažila omezit na trest podle zákona, ale odkaz je na dvě kamenné tabulky v Exodu 24:12 – na deset přikázání. Pavel staví nepříznivě do protikladu zákon Staré smlouvy a nový "Kristův zákon".

2) V Galatským 5: 3 tělesná obřízka znamená, že budeme muset **"zachovávat celý zákon" (což znamená, že křesťané nemusí dodržovat celý zákon)**. Pokud "žít jako Žid" (Gal 2:14) křesťané nemusí, tak Pavel může být "**bez zákona**" pro osobu, která je "mimo zákon". Dodržovatel sabatu by mohl stěží říci, že je "bez zákona".

3) Existuje zákon spočívající v přikázáních, který byl zrušen (Ef 2:15).

4) Galatským 4:21-26 ukazuje, že Stará smlouva (Sinaj) způsobuje otroctví a přímo vzdoruje Kristu. Pavel ve skutečnosti říká, že pokud se dostanete pod zákon, Kristus *ve vašem životě* se stává *neúčinným* (Gal 5:4)! Žádný div, že Satan chce lidi pod mocí zákona. To pak vysvětlí útok Satana na církev v Kolosech. Zde je Pavel rozhořčen, že církvi jsou vnucována nepotřebná pravidla (Kol 2:10-12).

Kolosským 2:16 ukazuje, jaké je pro křesťany postavení sabatu. Ten a svátky a novoluní jsou stínem. To je přesně stejné jako postavení obětí (Heb 8:5; 10:1). Nikdo nenavrhuje, že stín obětí je stále ještě platný, když přišel Kristus. Tak podstatou stínu tělesné obřízky je obřízka srdce a podstatou stínu sabatů/svátků je odpočinek od našich vlastních skutků v Kristu (Heb 4). Kristus je náš sabat. V něm odpočíváme každý den. Pavel říká: "Pojďme držet svátek," tedy po celou dobu. Nekvašeným chlebem je nyní "nekvašený chléb pravosti a pravdy" (1 Kor 5:8). Pavel tak "zduchovněl" starozákonní dodržování.

Ve Starém zákoně je sabat poprvé zjeven Mojžíšovi v Exodu 16. Všimněte si Nehemiáše 9:14: "Sabat byl zjeven Izraelitům skrze Mojžíše." Skutečnost, že Bůh posvětil sabat při stvoření, sama o sobě neprokazuje, že zamýšlel, že má být zachováván Adamem. Exodus 20:11 spojuje posvěcení sabatu při stvoření s *pozdějším* zjevením Mojžíšovi. Bůh také posvětil sabat jako vzor tisíciletého odpočinku podle Hebreům 4:4-9. **Deuteronomium 5:3 výslovně říká, že Starý zákon a Desatero *nebyly učiněny s otci*, ale s Izraelem, a že dodržování sabatu bylo vzpomínkou na otroctví v Egyptě (Deut. 5:15).**

[3] D.M. Canright, “Why I Gave Up the Seventh Day.”
[4] Citováno v M.S. Logan, *Sabbath Theology,* str. 269.

Římanům 14:5 ukazuje, že zachovávání jednoho dne nad druhým je věcí svědomí a Kolosským 2:16 ukazuje, že prosazovat platnost sabatu je špatné. Pokud ne, pak novoluní jsou stejně závazná jako sabaty a svátky.

To vše neznamená, že křesťané nemají žádný zákon. Zákon byl "naplněn" (Mat 5:17), tj. byl odhalen jeho hlubší duchovní záměr a stal se pro nás povinným. Může být zachováván pouze prostřednictvím ducha. Sabat je součástí celého okruhu sabatů/svátků/novoluní/sabatů země/jubilea, které patří do Staré smlouvy. Záměr těchto zákonů přechází do Nové smlouvy jako duchovní odpočinek v Bohu nyní, a mnohem více v budoucím Království.

Tak Herbert Armstrong a jiní míchali Staré s Novým a dělali to, kvůli čemu Pavel tak prudce vzdoroval v listech Galatským a Kolosským. Protestanti tomu dobře rozumějí. Trváním na tomto zvláštním požadavku, spolu s desátky, Herbert Armstrong přitahoval lidi k sobě a oddělil je od všech ostatních (sabat to dělá velmi dobře). Legalismus nás také odděluje od Krista.

Levitikus 24: 3 říká, že olej se měl pálit v lampě svatostánku jako "zákon navždy ve vašich pokoleních." Tomu nyní duchovně rozumíme jako světlu ducha a evangelia v křesťanech. Tak sabat jako věčná smlouva je zduchovněn. Tělesný národ Izraele se stává duchovním Izraelem církve v Novém zákoně (Gal 6:16; Fil 3:3). (Toto nemá odmítnout kolektivní obrácení Židů v budoucnosti při druhém příchodu.)

Matoušovi 12:5 existuje silný náznak duchovní povahy sabatu. Při ospravedlnění svého chování o sabatu se Ježíš odvolává na příklad kněží, kteří ve Starém zákoně byli osvobozeni od zákona sabatu. **Všimněte si, že porušovali sabat – během něho pracovali – ale byli nevinní**. Není toto předznamenáním církve, která porušuje sobotu a je nevinná? Sabat církve je něco jiného: ustání od našich vlastních děl každý den v týdnu.

Slovo "sabat" se nevyskytuje až do Exodu 16. Bůh odpočíval sedmého dne, ale neříká, že tehdy přikázal, že každý sabat od této chvíle má být dodržován. Sabat byl smluvním znamením pro Izrael a vzorem tisíciletého odpočinku, do něhož máme vstoupit později, jako druh ustání od našich vlastních hříšných skutků, každý den v týdnu (Heb 4). "V tom pro křesťany trvá ‘sabatizmus’", nikoliv v doslovném sedmém dnu.

Křesťané a zákon (Tóra)

Charles Hunting,
bývalý kazatel v církvi Worldwide Church of God

Základním prvkem při obnově biblické víry je přivést do pozornosti věřících doktrínu jednoho Boha. Jsem však přesvědčen, že čelíme stejné výzvě ve věci legalizmu – zaměňování starozákonního mozaického systému se svobodou Nové smlouvy, kterou učili Ježíš a Pavel. Otázkou je následující: Může být současná polomozaická soustava nabízená jako novozákonní víra smířena s celosvětovým pověřením Církve? Ježíš oznámil křesťanské poslání v Lukášovi 4:43, 44: “’Také ostatním městům musím zvěstovat evangelium Božího království, neboť k tomu jsem byl poslán.‘ A hlásal je v judských synagogách.” Stejné zachraňující evangelium o Království bylo později Ježíšem adresováno všem národům (Mat 28:19, 20). Naléhavost tohoto úkolu byla zdůrazněna Mesiášem, který vyzval v Lukášovi 9:60 váhavého učedníka, aby "šel a všude oznamoval Boží království".

Slovo o mé osobní zkušenosti. Odešel jsem z církve Worldwide Church of God (Armstrongovo hnutí), když jsem zjistil, že vrcholoví muži v ústředí *věděli*, že zákony o desátku ze Starého Zákona nespočívaly na novozákonní Církvi. Toto studium mě pak vedlo k tomu, abych se podíval na celý předmět legalizmu. Moje mysl se vrátila k třídě pana Roda Mereditha k Pavlovým listům ve škole Ambassador College. Proč byl list Galatským odložen na poslední den kurzu, což umožnilo pouze jednohodinovou přednášky a bez diskuse? Faktem je, že pod tímto Armstrongovým systémem mnozí z nás měli nevyjádřenou výhradu ohledně volání Pavlovy polnice ke svobodě. Prostě jsme se nemohli zabývat Pavlovým výslovným jazykem o skončení, v jistém smyslu, zákona nebo Tóry (Gal 3:21-29). Zákon byl přidán pod Mojžíšem, dokud nepřijde Ježíš. Pavel sotva mohl říci věci jednoznačněji.

Byl jsem přítomen, když pan Armstrong odhalil své znepokojení vzhledem k listu Galatským. Řekl shromáždění služebníků v jídelně v Pasadeně, aby netrávili čas nad listem Galatským. Trvalo mi dokonce 15 let, abych myslel na otázku, proč tato charta svobody z Pavlova pera pro nás představovala zjevnou hrozbu.

Později jsem zjistil, že jakýkoli pokus přehodnotit základní problém Worldwide teologie ohledně našeho pohledu na zákon byl marným úkolem. Obrátil jsem se ve své důvěře a odešel, ne proto, že se mnou bylo špatně zacházeno, ale protože jsem byl silně podezíravý vůči našemu neférovému zacházení s hlavními tématy Nového zákona.

Následně jsem strávil hodně času zkoumáním tohoto předmětu z Písma, z výpovědí kréda a z komentářů. Nikdy jsem nebyl v situaci, že by mě osobně ovlivnil mozaický systém svátků nebo dietních zákonů. Ale existují části světa, kde by občané riskovali život, ztrátu vzdělání, hladovění svých dětí a možná i vězení za pokus o život v polomozaickém systému, který jsme zastávali a vnucovali.

Měli bychom být velice jisti o našem základu předtím, než žádáme ostatní, aby riskovali svůj život kvůli odmítání jíst vepřové maso. Takové požadavky mohly být položeny Židy podle Mojžíšova zákona v době Antiocha Epifana, ale požádal o to Pavel své obrácené z národů?

Dobrá zpráva o nastávajícím Království, vstup do něhož žádal člověka, aby dodržoval části levitského systému ve světě zcela s ním neslučitelném, nebyla vůbec dobrou zprávou, ale mohla by být cestou k zbytečnému a tíživému boji a odporu. Ne, že nepříznivé podmínky vyvolané věrnou poslušností způsobují, že systém je špatný. Prostě vás žádám, abyste uvážili, zda by Pavel ve skutečnosti nějakým způsobem schvaloval naši částečnou, mozaickou verzi víry.

Existuje řada zákonů vyučovaných pro Izrael ve Středomoří, které jsou pro zbytek světa dost nepříjemné. Zmínim jen pár. Svátky související se sklizní a svátky ve světě protinožců v Austrálii a v Jižní Africe se vůbec nerýmují s ročními obdobími. Jsou v jižních klimatických podmínkách pozadu. Jarní svátky na podzim, svátek stánků na jaře. Izraelské levitské obřady ztrácejí svůj význam. Určitě není potřeba říci něco víc.

A co odmítání spíše zdravého tuleního masa a velrybích tučných diet Eskymáků? Nahradili jsme je cukrem nabitou, zuby hlodající západní stravou, a výsledky byly katastrofální. Jsou Eskymáci vázáni zákony o potravinách z Levitiku 11? A kde jsou pokyny pro nepravidelné západy slunce v extrémních zeměpisných šířkách? Předepsané dny jsou vhodné pro středomořský svět. Dokonce i ve Velké Británii může někdo ztratit práci kvůli jejímu zastavení v pátek v 16:30. Když jsem se na tyto a další problémy zeptal vysoce postaveného Worldwide služebníka, jeho odpověď byla "řekni těm cizincům, aby se odstěhovali". Možná, že Eskymák by mohl přesunout svou kánoi do řeky Hudson a harpunovat rtutí znečištěnou "levitsky čistou" rybu z této notoricky špinavé řeky?

Pokud jde o dodržovatele svátků a sabatů v Saúdské Arábie, jejich problém by byl spíše krátkodobý. Mohli by být v částech islámského světa vystaveni trestu smrti. Mohlo by se rozšířit hlásání dobré zprávy muslimskému světu následováním Mojžíše jakož i Krista? Hledá Bůh společnost mučedníků kvůli Mojžíšovi a Starému zákonu? Žádný z těchto problémů nevznikal v Izraeli, neboť všechny zákony upravující náboženství, zemědělství, potraviny, prázdniny, výchovu dětí, hygienu, vzdělání, soudní systém apod. byly jasně definovány a byly rozumné. Ten soubor byl pro celý způsob života v rámci vyvoleného národa. To bylo docela schůdné pro rodinu Izraele. Ale jak praktické jsou tyto zákony pro občany v jiných klimatických situacích za velmi odlišných okolností?

Jak můžeme dostat poselství o Božím království k lidem, kteří čelí nepřátelským vládám?

Je jejich spása závislá na dodržování polomozaického systému, který jsme obhajovali? Posílil by náš třídesátkový systém skutečně šíření evangelia v Indii a v jiných částech světa, kde chudoba nezná hranice? Pamatujte, my služebníci jsme nebyli povinni platit druhý nebo třetí desátek. "Tyto desátky byly *pro* nás Levity, ne od nás." A co muž v Malawi, který je jediný z tisíců, nám známý, kdo si udrží práci? Má odvádět desátek 30 dolarů, na který dělá měsíční učitelskou školu? Už platí za lůžko na hypotéku.

Byla uspořádána konference, aby uvažovala o tom, co by mělo být požadováno od pohanů v souvislosti s mozaickým systémem. Skutky 15:5 říkají: "Tu povstali někteří, kteří uvěřili ze strany farizeů, a říkali, že se pohané musí obřezávat a musí se jim *nařizovat, aby zachovávali Mojžíšův zákon*."

Celý mozaický systém byl opuštěn. Jakub prohlásil ve verších 28, 29 následující: "Rozhodnutí Ducha svatého a naše rozhodnutí neukládat na vás [pohany] žádné další břemeno nad tyto základy: musíte se zdržovat masa, které bylo nabídnuto modlám, krve, toho, co bylo uškrceno, a smilstva. Pokud se uchráníš těchto věcí, budeš konat dobře." Bylo pochopitelné, že tyto zákazy byly zčásti z úcty k židovským konvertitům. Bylo výslovně zahrnuto dodatečné varování pohanům o endemickém problému smilstva.

Byli tak pohanští křesťané zbaveni požehnání mozaické Tóry? Sotva. Petr řekl svým židovským křesťanským oponentům: "Proč tedy nyní pokoušíte Boha a chcete vložit na šíji učedníků jho, které nebyli schopni unést ani naši otcové ani my?" (Skutky 15:10).

Naše čilost ve WWCG brát tyto jasné výroky a vymazat je zatemněním jejich zřetelného významu byla podivuhodná. Norma chování pro křesťanské věřící, kterou předal Ježíš v kázání na hoře (Mat 5, 6, 7), jasně stanovila základní názory víry pro všechny obrácené, ať již Židy či pohany.

Ježíš přišel naplnit nebo "vyplnit plným významem" celý Starý Zákon ("Zákon a Proroky"). Nepřišel, aby posílil *literu* smlouvy Starého zákona pod Mojžíšem. Pokud ano, pak by byl Pavel jasně obnažen jako falešný prorok. (To je názor přijatý některými, kteří uznávají Ježíše, ale Pavla ne – aniž by si uvědomili, že to není možné.) Hebrejské spisy Bible jistě neztratily svou platnost, ale mají být chápány ve světle Nové smlouvy. Zatímco například *tělesná* obřízka byla naprosto požadována od Žida a pohana v rámci smlouvy (Gen 17:9-14), Ježíš, který mluvil prostřednictvím Pavla, dal jasně najevo, že obřízka má být chápána v netělesném, duchovním smyslu – jako obřízka srdce, vnitřně a nikoliv zevně. To je velká revize litery zákona Staré smlouvy (Tóry).

To nás přivádí k jiným biblickým dokladům. Pavel říká: "Vzpomeňte si na svůj bývalý stav, pohané, v jakém jste byli při narození, a 'neobřezanci', jak jste nazýváni těmi, kteří se nazývají 'obřezaní' kvůli tělesnému obřadu. Byli jste tehdy vyloučeni ze společenství Izraele, cizinci vůči Božím smlouvám a v nich obsaženým slibům. Váš svět byl bez naděje a bez Boha. Kdysi jste byli daleko mimo, *ale nyní jste ve spojení s Kristem Ježíšem skrze prolití Kristovy krve. Neboť on sám je náš mír*. Pohany a Židy, učinil ty dva jedním,

svým vlastním tělem z masa a krve zbořil bariéru nepřátelství, která je oddělovala; [jak?] neboť *zrušil zákon [Tóru] se svými pravidly a nařízeními*[1], aby *v sobě* vytvořil z těch dvou jediné nové lidstvo [nikoliv skrze Mojžíše nebo levitské kněžství], čímž učinil mír. To byl jeho záměr, smířit ty dva v jediné tělo s Bohem skrze kříž, kterým zabil nepřátelství. Tak *přišel a vyhlásil dobrou zprávu*: mír pro vás, kteří jste daleko mimo a mír pro ty, kteří jsou blízko; skrze něj obojí máme stejný přístup k Otci v jednom duchu" (Ef 2:11-18, REB).

Pavlovy poznámky oslovují naši počáteční otázku. Vypsal jsem to, abych vám ušetřil čas pro vyhledání a budu používat překlad REB (Revised English Bible) všude, vyjma kde poznamenáno. Můžeme ignorovat velmi jasná prohlášení v Pavlově listu?

Chrámová opona byla roztržena a přístup k Bohu již nebyl získáván prostřednictvím levitského systému, ale prostřednictvím Božího vzkříšeného Syna a skrze učení Nové smlouvy, kterou potvrdil svou smrtí. "Tento pohár je Nová smlouva zpečetěná mou krví" (Lukáš 22:20).

Zvažte otázku být odcizen od "Božích smluv a v nich obsažených slibů". Tyto smlouvy a sliby byly dány Izraeli skrze Abrahama, Mojžíše a Davida. Hlavním prvkem mozaického systému bylo ovšem kněžství svěřené Levimu. Hebreům 8:6 vrhá světlo: "Ale ve skutečnosti služba, kterou Ježíš dostal, je nadřazena jejich [levitů], protože je prostředníkem lepší smlouvy, založené na lepších slibech." Existují dvě různé smlouvy, dvě s tím spojené odlišné služby – jedna zavedená Bohem skrze Mojžíše a odlišná týmž Bohem skrze Ježíše.

Ta druhá říká, "Naplnil se čas; Boží království je blízko. Čiňte pokání a věřte evangeliu" (Marek 1:15). Příkaz věřit evangeliu a řídit se jím je zcela jasný, snadno srozumitelný a dostupný celému světu. Je dostupný všem svou prostotou, není brzděn jakýmkoli souborem okolností, legislativních, geografických nebo jinak. Je to záležitost mysli, ne věc fyzických obřadů. Obřad obřízky nejlépe ilustruje obrovskou změnu. Obřízka nebyla zrušena! Ale tělesná se už nevyžaduje. Ustupuje duchovní. Musíme být všichni obřezáni ve svém srdci. "Skutečným Židem je ten, kdo je uvnitř Žid, a jeho obřízka je ze srdce, duchovní, ne doslovná; ten dostává svou chválu ne od lidí, ale od Boha" (Řím 2:29). Zde je ukončen jeden z ústředních soudržných prvků Starého zákona, ale uchoval svůj význam ve splněném smyslu. Starý zákon byl, stejně jako v mnoha jiných případech, stínem podstaty Krista, který nyní přišel. Stíny slábnou, ale plný záměr příkazu zůstává.

Den smíření: legalizmus nebo "ilegalizmus"?

První smlouva nařizuje výroční postní den jako připomínku hříchu. Byl každým rokem, protože neexistoval žádný trvalý účinek nebo svoboda svědomí, což je předpokladem trvalého přístupu k Bohu bez překážek. Toho lze dosáhnout pouze prostřednictvím Kristovy oběti. Tato duchovní pravda je prohlášena pisatelem listu Hebreům. "Zákon obsahuje pouze stín dobrých příštích věcí, ne pravý obraz" (10:1). Den smíření je jistě "nepravdivým obrazem" smíření, z něhož se nyní těšíme na trvalém základu prostřednictvím Mesiášovy oběti. Hebreům pokračuje: "Stejné oběti nabízené rok co rok po celou dobu nemohou nikdy přivést věřící k dokonalosti … Nejprve říká, 'Oběti a obětní dary ... sis nepřál ani sis v nich neliboval', ačkoli je zákon předepisuje. Pak dodává, 'Tady jsem: přišel jsem, abych činil svou vůli.' *Tak ruší tu první,* aby nastolil tu druhou. Boží vůlí jsme byli zasvěceni skrze Ježíšovo tělo jednou provždy" (10:1-10).

Kdo na základě tohoto učení může tvrdit, že v jistém smyslu nedošlo ke zrušení Tóry? Nečetli jsme už v Efezském 2:15, že Ježíš "zrušil Tóru přikázání v dogmatech"? Pokud je to pro vás nové pojetí, věnujte mu vážnou pozornost.

[1] Řečtina říká: "přikázání Tóry v dogmatech."

Myslím si, že ve zvědavosti nevybočuji z řady, zda to, co děláme během Dne smíření, by nemohlo být odmítnutím účinnosti Ježíšovy oběti – nejen neškodnou zbytkovou aktivitou? A měl by tento starozákonní stín být vyučován celému světu jako součást poselství o Božím království? Myslím, že ne.

Hebreům 3, zatímco poukazuje na věrnost Mojžíše v Boží domácnosti, o Kristu tvrdí: "je věrný jako syn nad domácností. A my jsme ta domácnost, jenom pokud jsme nebojácní a udržujeme svou naději vysoko" (3:6). "'Dnes' v dalším verši signalizuje svěží moment historie, který je vždy podmíněn naší reakcí poslušnosti nebo neposlušnosti, víry nebo nevěry."[2] Je to něco pro "teď" se všemi svými obtížemi a něco, co se má v budoucnu zdokonalit.

Ale co je předmětem tohoto "dnes"? Vstup do Božího "odpočinku". Tento "odpočinek" může být prožíván dokonce i nyní spojením s Ježíšovou osobou. "Ježíš však drží věčné kněžství, protože zůstává navždy; proto je schopen zcela zachránit ty, kteří přistupují k Bohu jeho prostřednictvím, protože je vždy živý, aby prosil v jejich prospěch" (Heb 7:24, 25).

Vydrhnutí skříněk a podlah zbavených kvasnic, odstranění zbytku z výletu do McDonaldu se zdá být trošku kousek od značky, kdy uchopíme to, co pro nás Kristova oběť už udělala: "Ať vás Bůh míru, který přivedl z mrtvých našeho Pána Ježíše, velikého Pastýře ovcí, skrze krev věčné smlouvy učiní dokonalými ve všem dobrém" (Heb 13:20, 21). Toto, ne naše domácká čistící činnost, je skutečným řešením, pokud jde o naši hříšnou povahu. Zdá se mi, že by byl Pavel velice vyveden z míry návratem do stínu teď, když se Kristus objevil jako nejvyšší kněz (Heb 9:11). "Někdo, větší než chrám a jeho instituce, zůstává s námi " (Mat 12: 6).

Pavel nejedná nalehko s tímto problémem míchání dvou systémů a podkopávání Kristova díla skutky, které nevyžaduje: "Vaše sebeuspokojení není na místě. Nikdy jste neslyšeli rčení, 'Trocha kvasu prokvasí celé těsto?' Zbavte se starého kvasu a pak budete novou vsázkou nekvašeného těsta. *Vskutku již jste* [proč a jak?], protože Kristus, náš beránek pasach, byl obětován. Proto držme svátek [všimněte si přítomného průběhového slovesa, které nemíří na jediné výroční dodržování], ne se starým kvasem zpustlosti a špatnosti, ale pouze s nekvašeným chlebem, kterým je upřímnost a pravda" (1 Kor 5:6-8). Všimněte si zduchovnění doslovného chleba.

Otázka zní: proč bychom se měli vracet k Mojžíšovi a k levitskému systému pro pokyny nám, když Kristova oběť již zaplatila cenu za naše hříchy na trvalém základu a když novozákonní církev slavila Pánovu večeři ne jednou za rok, ale "když se setkáte kvůli tomuto jídlu" (1 Kor 11:33)? Oslava byla "když se setkáváte společně v církvi", "když se setkáte jako sbor" (1 Kor 11:18, 20).

Něco se zdá být hrozně špatné s naší oddaností k systému, který byl nahrazen novou smlouvou pod Mesiášem. Mojžíš byl vynikající Boží služebník, ale je mrtev. Levitský kněz byl nahrazen jedinečným členem kmene Judy, nikoliv Levi!

Jak řekl pisatel listu Hebreům: se změnou kněžství existuje nutně změna zákona, ano, změna Tóry! Ježíš je náš přímluvce a Nejvyšší kněz po pravici Otce. Není to tak, jako kdyby byla uvedena dvě jména (Ježíš a Mojžíš) pod nebem, kterými můžeme být spaseni. Jen jedno! Náš názor je zdůrazněn skutečností, že povstal nový kněz:

[2] William Lane, *Hebrews, Word Biblical Commentary,* Word Books, 1991, str. 90.

> "Ale změna kněžství musí znamenat změnu zákona … Neboť zde je svědectví: 'Ty jsi kněz navždy podle řádu Melchisedechova.' *Dřívější příkazy jsou zrušeny jako neúčinné a zbytečné,* protože zákon nepřivedl nic k dokonalosti; a je uvedena lepší naděje, skrze kterou se přibližujeme k Bohu" (Heb 7:12-19).

Příčina duchovní slepoty

V nebezpečí omílání toho bodu nevaruje nás Pavel před duchovní slepotou jako důsledkem sledování mozaického kursu v náboženské činnosti? Měli bychom si všimnout, že Židé, kteří jsou přesní v dodržování Mojžíšových zákonů, svátků atd., jsou stále ještě ve tmě ohledně Mesiáše, který přišel. To jim zabraňuje být obětavě oddanými svědky návratu toho samého Krista, aby zřídil Království! Pavel, i když byl vášnivým zastáncem judaismu, se jistě zdál nepříliš nadšeným ohledně Mojžíšových spisů, pokud bránily jeho posluchačům přibližovat se k Mesiáši: "V každém případě se jejich mysl uzavřela, neboť stejný závoj existuje až do dnešní doby, kdy se čte lekce ze Staré smlouvy; a nikdy se nezvedá, protože je odňata *pouze* v Kristu. Vskutku až do dnešního dne, pokaždé, když je čten Mojžíšův zákon, je závoj nad myslí posluchače. Ale (jak říká Písmo) 'Kdykoli se obrátí k Pánu, závoj je odstraněn'" (2 Kor 3:14-16).

Předchozí verše ve 2. Korintským 3 vzrušují novostí ducha dostupného pod Ježíšovou novozákonní službou: "A pokud jde o vás, je jasné, že jste dopisem, který přišel od Krista, který nám byl dán k doručení, dopisem nepsaným inkoustem, ale Duchem živého Boha, napsaným *ne na kamenné tabulky*, ale na stránky lidského srdce" (3:3). Starozákonní "služba, která přinášela smrt a která byla *vyryta písmem na kámen*" (3: 7) je zkratkovým popisem celého mozaického systému.

Sinaj nebo hora Sión?

Člověk má na výběr buď přijmout smlouvu uzavřenou mezi Bohem a starověkým Izraelem pod Mojžíšem a levitským kněžstvím nebo smlouvu mezi Bohem a současným Božím Izraelem pod Mesiášem. Pavel o tom hovoří v Galatským 6:15-16: "Obřízka není nic ... jediné, co se počítá, je nové stvoření. Všem, kteří tuto zásadu přijímají za své vodítko, pokoj a milosrdenství, *Božímu Izraeli*!" Tato smlouva byla uzavřena s Ježíšem a s kněžstvím podle řádu Melchisedechova.

Všimněte si jasně uvedeného kontrastu v listu Hebreům 12 mezi Novou smlouvou a tou, která byla uzavřena na hoře Sinaj. Pisatel zahajuje svou rozpravu jasným prohlášením: "*Nepřistoupili* jste [křesťané] k hmatatelnému, planoucímu ohni Sinaje, s mračnem, temnotou, a vichřicí, s jeho hromovým zatroubením a tajemným hlasem, který lidé slyšeli a žebrali, aby jej už neslyšeli; neboť nemohli snášet příkaz, 'Pokud se hory dotkne i zvíře, musí být ukamenováno k smrti.' Tak strašný byl pohled, když Mojžíš řekl, 'Chvěji se strachem'" (12:18-21).

To je hora Sinaj. Na to místo *jste křesťané nepřišli*, kde byl předán zákon pod Starou smlouvou, který vládne náboženskému Izraeli až do dnešního dne. Touto děsivou přehlídkou Bůh uvedl Starou smlouvu. Boží hlas otřásl samotnou zemí, na které stáli. Smlouva byla slavnostně zahájena hrozivým projevem moci. Ale Izrael brzy zapomněl.

Ale vy, křesťané, přišli jste k hoře Sinaj pro své pokyny? "Ne, přišli jste k hoře Sion, k městu živého Boha, k nebeskému Jeruzalému, k myriádám andělů, k plnému seskupení a ke shromáždění prvorozených, kteří jsou zapsáni v nebi, a k Bohu soudci všech ... a k Ježíši zprostředkovateli *nové smlouvy*… Hleďte, abyste neodmítli slyšet hlas, který hovoří" (12:22-25).

Není to ozvěna výstrahy dané Mojžíšem před dávnou dobou Izraeli v Deuteronomiu 18:15: "Hospodin Bůh tvůj vzbudí pro tebe proroka, jako jsem já, z tvého lidu; jeho *musíte poslouchat*"?

Pisatel listu Hebreům nás nenechává hádat o důsledcích tohoto scénáře. Říká: "Když hovořil o nové smlouvě, prohlásil *tu první za zastaralou*; a vše, co se stává zastaralým a stárnoucím, brzy zmizí" (Heb 8:13). "Starší pravidla jsou zrušena jako neúčinná a zbytečná, protože zákon nepřivedl nic k dokonalosti; a je uvedena lepší naděje, skrze kterou se přibližujeme k Bohu" (7:18, 19). "Ale změna kněžství musí znamenat *změnu* zákona " (7:12).

Abychom to shrnuli, klademe otázku: Nacházíme svůj domov pro zákony a směr u hory Sinaj? Pisatel je popisuje jako zastaralé, stárnoucí, brzy zmizící, neúčinné, zbytečné. Taková je hora Sinaj! Pavel se k tomuto tématu vyjadřuje ve svém dopise Galatským: "Řekněte mi nyní vy, kteří jste tak úzkostliví, abyste byli pod zákonem, nebudete naoslouchat tomu, co říká zákon? … To je alegorie: ty dvě ženy znamenají dvě smlouvy. Jedna smlouva pochází z hory Sinaj; to je Hagar a její děti narozené do otroctví. Sinaj je hora v Arábii a představuje dnešní Jeruzalém, neboť její děti jsou v otroctví [pod starou smlouvou ze Sinaje]. Ale nebeský Jeruzalém [hora Sion a nová smlouva] je svobodná žena, je naší matkou " (4:21-26).

Jedna organizace, aby zachránila svůj polomozaický systém, by nám měla věřit, že výraz "být pod zákonem" znamená "být pod *trestem* zákona". Pro podporu tohoto pojetí není uveden žádný text Písma. Člověk by se mohl zeptat, zda ti, jež Pavel oslovil v této pasáži (Gal 4:21), byli lidé, kteří byli úzkostliví v tom, aby byli *pod trestem zákona*? Myslel bych si, že ne!

Které dny zůstávají nesvaté?

V Římanům 14 Pavel píše o některých trvajících bodech rozdělení a neshod v křesťanské církvi. Jeho inspirací je "zákon starosti" o bližního. Problémem jsou zvláštní dny pro uctívání a to, co můžeme nebo nesmíme jíst. Pokud jde o různé názory na potraviny, uzavírá: "Proto přestaňme soudit jeden druhého, ale spíše se rozhodněme nepokládat žádný kámen klopýtání na společnou křesťanskou cestu. Vše, co vím o Pánu Ježíši, mě přesvědčuje, že **nic není nečisté samo o sobě**; pouze pokud někdo považuje něco za nečisté, pak je to pro něj nečisté. Pokud je váš spolukřesťan pobouřen tím, co jíte, pak už vás nevede láska. Nedopusťte, aby vaše jídlo bylo zkázou pro někoho, za kterého Kristus zemřel. Nesmíte dovolit, aby to, o čem si myslíte, že je dobré, vnášelo spory; neboť Boží království není v jedení a pití, ale ve spravedlnosti, pokoji a lásce, jež jsou inspirovány Svatým duchem" (Řím 14:13-17).

Když Pavel prohlašuje ve verši 20, "Nezničte Boží dílo kvůli jídlu. *Vše je samo o sobě čisté*," člověk musí předpokládat, že pisatelovo použití slova *vše* se vztahuje na jídlo, nikoliv na arzén nebo na ostnatý drát! V Pavlově prohlášení nenacházíme žádnou podporu pro prosazování mozaických zákonů o potravinách. Apoštol si uvědomil, že vzniká závažný problém, pokud vyžadujeme, aby lidé obrácení ke Kristu z pohanského světa změnili svou stravu tím, že se podrobí Mojžíšovi. To by mělo postrádat smysl v nové mezinárodní víře, "neboť Boží království není v jedení a pití, ale ve spravedlnosti, pokoji a radosti, jež jsou inspirovány Svatým duchem" (Řím 14:17).

Pavel v Římanům 14:14, 20 rozhodně nepotvrzoval dietní zákony Levitiku 11. V této kapitole je představen přesný seznam živočichů, čistých a nečistých. Jíst, co není předepsáno, je ohavností. Pavel však v kapitole, která zmiňuje jedení a jídlo asi 20krát, používá *přídavné jméno naprosto opačné* vůči tomu, které se nachází v Levitiku 11. Tam, podle Mojžíšova zákona, jsou potraviny **čisté** (*katharos*) nebo **nečisté** (*akathartos*). Pro Pavla, který se výslovně zabývá jedením a jídlem, jsou všechny věci *katharos* – **čisté**. Je podivné, že Herbert Armstrong ve své brožurce k tomuto tématu tvrdil přesný opak, pokud jde o Pavlův jazyk. Armstrong prosazoval, že Pavel nepoužil výraz opačný vůči Levitiku 11.

Samuele Bacchiocchi se vyhýbá nežádoucím informacím podobným nesprávně uvedeným údajům, pokud jde o Pavlova slova: "To, že v Římanům 14 není v sázce mozaický zákon, je také naznačeno výrazem 'koinos" – běžný, který se ve 14. verši používá k označení 'nečistého'. Tento výraz je radikálně odlišný od slova 'akathartos' - nečistý, používaný v Levitiku 11 (LXX) k označení nezákonných potravin."[3]

Neříká nám však, že Pavel výslovně převrací mozaická tabu, když *ve 20. verši* používá *přesný opak* "akathartos", nečistý nebo obsahující nečisté, svým smělým a osvobozujícím tvrzením: "Vše je čisté." Pavel zde používá výraz *katharos*, který je opakem k *akathartos*. Apoštolové se velmi jasně vzdali dočasných omezení, která byla Izraeli stanovena zákonem. Pro Pavla je zákon (Tóra), který sám o sobě má hodnotu, "zákon Kristův" (Gal 6:2, 1 Kor 9:21), tj. zákon, jak je naplněn v Kristu, shrnuto jako víra a láska. Pavel koneckonců napsal celou knihu – list Galatským – aby vysvětlil, že zákon, předaný Izraeli skrze Mojžíše, byl dočasným opatrovnickým vodítkem platným pouze do příchodu Krista (Gal. 3:19-29). Pavel byl zděšen tím, že věřící by se měli chtít vrátit zpět pod Starou smlouvu, když je Kristus pozval ke svobodě Nové smlouvy, kterou přinesl jako Mesiáš.

Hebreům 13:9 posiluje naše čtení z Písma: "Nenechte se srazit ze svého směru všemi druhy exotických učení; je dobré, že bychom měli získávat vnitřní sílu z milosti Boží, ne z pravidel o jídle, která nikdy neprospěla těm, kdo je dodržovali." Toto prohlášení poukazuje na existenci křesťanů v prvním století, jejichž zábrany nad jídlem nebyly ničím jiným než břemenem pro sebe a pro ostatní – a potenciální příčinou rozdělení a nepokoje v církvi.

Vůdčí komentář k Římanům sleduje přesně Pavla, když si všímá: "'Nic není nečisté samo o sobě': Toto pozoruhodné prohlášení podkopává celé rozlišování mezi čistými a nečistými pokrmy, kterému byl Pavel, stejně jako všichni ostatní pozorní Židé, vychováván."[4]

Stejná svoboda volby se týká výběru dne pro uctívání: "Opět, někteří dělají rozdíl mezi tímto dnem a oním; jiní považují všechny dny za stejné. Každý musí jednat podle svého vlastního přesvědčení" (Řím. 14:5).

Sabat

Když Bůh, Stvořitel a Otec lidstva, dokončil svých šest dní stvoření, odpočinul na sedmý den a prohlásil jej za svatý. Není nazýván sabatem, ale "sedmým dnem". Není použito slovo *šabbat*. Vnucovat slovo *šabbat* do tohoto konkrétního sedmého dne přidává k textu. V této fázi neexistuje žádná zmínka o týdenním sabatu pro lidstvo. Není vydáno žádné nařízení se souborem pravidel a předpisů. Ani neexistuje žádná biblická podpora, která by ukázala, že by Adamovi nebo jeho potomkům až do doby Exodu byly uloženy sabatní zákony. To, že předpis o sabatu byl nařízen celému lidstvu, není v Genesis uvedeno – skutečnost uznávaná židovským komentářem.

První sedmý den má svou vlastní jedinečnost. Když jsou zmínky o prvních šesti dnech, každá z nich končí určující frází: "nastal večer a nastalo ráno". Poté je zaznamenán konkrétní den. V sedmém dni, kdy Bůh odpočíval, tomu tak není. Neexistuje žádný biblický záznam o jakémkoli pokynu předaném Adamovi o tom, jak se chovat v následujících sedmých dnech. Slovo sabat se nikde v Bibli neobjevuje až do Exodu 16:23, kde se spolu s obřízkou (Gen 17:9-14) stává *božským znamením pro Izrael za podmínek Staré smlouvy* (Ex 12:43-49).

---

[3] *The Sabbath in the New Testament*, Biblical Perspectives, 1985, str. 134.
[4] John Ziezler, *Paul's Letter to the Romans*, str. 332.

Exodus 16:23: "Zítřek je dodržování sabatu [ne *toho* sabatu], svatého sabatu Pánovi." 31:16, 17: "Izraelci musí dodržovat sabat, zachovávajíce jej v každé generaci jako smlouvu *provždy*. Je *znamením* provždy mezi mnou a Izraelci, neboť v šesti dnech stvořil Pán nebesa a zemi, ale v sedmém přestal pracovat a osvěžoval se." Sabat pochází z tohoto pokynu skrze Mojžíše (Neh 9:13, 14; 10:29-33). Sabat byl obsažen ve shrnutí zákona, v deseti přikázáních: "Když skončil mluvení s Mojžíšem na hoře Sinaj, dal mu Pán dvě tabulky Svědectví, kamenné desky psané Božím prstem" (Ex 31:18).

Je třeba poznamenat, že slovo provždy, *olam* v hebrejštině, ne vždy obsahuje smysl trvalosti, jaký má pro nás. Je omezeno na určité časové období, nebo dokud okolnosti zůstávají stejné. Sabat nalezá své omezení jako znamení společně s obřízkou ve Staré smlouvě, ne v Nové smlouvě. Tělesná obřízka byla podobně přikázána "provždy" (Gen 17:13, olam), ale křesťané v Novém zákoně na ní netrvali.

Rámec poslušnosti, v němž musí žít křesťané, není rámec smlouvy, která byla dána Mojžíšovi. Hebreům 12:18-29 mluví o novozákonních věřících: *Nepřišli jsme k hoře Sinaj*. 2. Korintským 3:3-18 staví do protikladu smrtící účinek litery zákona s osvobozující sílou ducha. Z dodržování Mojžíše vyplývá slepota. Je vyléčena v Kristu: "Kdykoli se [člověk] obrátí k Pánu, závoj je odstraněn."

Dvě smlouvy

Žalm 110:4 říká: "Bůh *se zapřisáhl* a nezmění svou mysl, 'Ty jsi kněz navždy, Melchisedech v mé službě.'"

Opakováno v Hebreům 7:17 to utváří rozhodující souvislost mezi Ježíšem jako knězem řádu Melchisedechova a smlouvou s Abrahamem. To umožnilo pisateli listu Hebreům kategoricky tvrdit, že staré kněžství a zákon byly nahrazeny novým uspořádáním. "Levitské kněžství a zákon s ním spojený byly nahrazeny novou a 'lepší nadějí' založenou na vynikající kvalitě nového kněze ... Bůh oznámil svůj záměr zrušit celý levitský systém, protože se prokázal jako neúčinný při dosahování svého cíle. Jeho 'slabost' není v zákoně ani v jeho účelu, nýbrž v lidech, na kterých je závislý jeho úspěch. Jeho 'zbytečnost' vyplývá ze skutečnosti, že zákon ... byl schopen očistit pouze zevně."[5]

Obracíme se na list Hebreům 7:28 pro pokyny ohledně rozdílu mezi oběma kněžstvími: "Nejvyšší kněží, kteří jsou ustanoveni zákonem [levitský systém], jsou muži se všemi svými slabostmi, ale kněz jmenovaný *slovy přísahy, která nahrazuje zákon*, je Syn, který byl učiněn dokonalým navždy."

Pisatel Hebreům ukazuje kontrast mezi novým kněžstvím, jehož jmenování bylo potvrzeno Boží slavnostní přísahou, a levitským kněžstvím, které bylo založeno na zákonu *bez prospěchu božské přísahy*. To činí Ježíše knězem nového věku. To kategoricky uvádí, že nové kněžství je božská instituce bezpodmínečně zaručená Boží slavnostní přísahou. Naděje křesťanského společenství jsou zakotveny v absolutní spolehlivosti uspořádání Nové smlouvy.

Slib Abrahamovi, otci věřících, byl také potvrzen božskou přísahou (Heb 6:13-18). Tato přísaha, nevěnovaná levitskému kněžství, "je nedobytnou zárukou, která vylučuje všechny pochybnosti a dává víře jistotu slibu … Je konečná, věčná a neměnná."[6] S levitským kněžstvím tomu tak není.

Vstup do Božího odpočinku

Všimli jsme si jedinečnosti sedmého dne stvoření – dne Božího odpočinku. To se stává symbolickým aktem pro celé lidstvo. Ukazuje to na dobu, kdy jako křesťané přestáváme se všemi našimi vlastními díly a jejich

[5] *Hebrews, Word Biblical Commentary,* str. 185.
[6] *Ibid.,* str. 187.

omezenými cíli naší současné smrtelné existence. Boží odpočinek poukazuje na naprosto odlišný soubor cílů a záměrů, kterými řídíme svůj život. Ale to není snadná procházka směrem k budoucímu postavení autority slíbené v 1. Korintským 6:2: "Je to Boží lid, který má řídit svět."

Izrael pod levitským kněžstvím kdysi dodržoval sabat, svátky a novoluní, ale příliš často zbloudil od víry a poslušnosti, které by vedly k odpočinku, který Bůh pro ně zamýšlel. Pisatel listu Hebreům poskytuje cestu zpět k úspěchu tím, že cituje Žalm 95: "Dnes [už teď!], pokud uslyšíte jeho hlas, nezatvrzujte se. Kdyby jim Jozue dal odpočinek, Bůh by nemluvil o jiném dni. Sabatní odpočinek proto ještě čeká na Boží lid; každý, kdo vstupuje do Božího odpočinku, odpočívá od svého vlastního díla jako Bůh od svého. Velmi usilujme tedy o to, abychom vstoupili do tohoto odpočinku, aby nikdo neselhal podle starého příkladu nevěry" (Heb 4:7-11).

Nemáme slíbenou relaxační procházku v parku. Máme však absolutní ujištění, pokoj mysli a důvěru, že se Bůh sám zavázal nezměnitelnou přísahou skrze svého Syna přenést nás k cíli. Jak? Uchopením našeho postavení, jak říká Hebreům 3:1-6: "Proto bratři z Boží rodiny, účastníci nebeského povolání, myslete na Ježíše, Apoštola a Velekněze víry, kterou vyznáváme; byl věrný Bohu, který ho dosadil … Ježíš byl počítán za hodného větší pocty než Mojžíš … *Kristus je věrný jako syn ustanovený nad domácností. A my jsme ta domácnost, jenom pokud jsme neohrožení* a udržujeme vysoko svou naději."

Třetí a čtvrtá kapitola Hebreům definuje úplný přehled toho, co se od nás vyžaduje "nyní", "dnes", abychom vstoupili do "odpočinku", který Bůh nabízí. Bůh nyní účinkuje skrze svého Syna, Velekněze po své pravé ruce. Úspěch nepřichází dodržováním polomozaického systému. "Stali jsme se účastníky s Kristem, jenom pokud si udržíme svou počáteční důvěru pevnou až do konce" (3:14).

Co toto postavení účastníka s Božím vzkříšeným Synem ukládá? 4:1-3: "To, čeho se musíme bát, je (že zatímco slib o vstupu do jeho odpočinku zůstává otevřený), že by o komkoli z vás mělo být zjištěno, že propásl svou příležitost, neboť nám skutečně bylo zvěstováno dobré poselství stejně jako jim. Ale poselství, které slyšeli, jim nepřineslo nic dobrého, neboť nebylo spojeno s vírou v ty, kdo je poslouchali. Protože máme víru, jsme těmi, kdo vstupují do tohoto odpočinku." Jak tedy opravdu vstupujeme do odpočinku, který Bůh zamýšlel pro celé lidstvo?

To, co je požadováno, je víra v zachraňující spoluúčast s Ježíšem při hlásání dobrého poselství o Božím království přicházejícím na zemi. Ježíš řekl, že právě kvůli tomu ho jeho Otec poslal. "Musím předávat dobrou zprávu o Božím království i ostatním městům, neboť proto jsem byl poslán" (Lukáš 4:43). Když Ježíš vykonal tento úkol, vstoupil do svého "odpočinku" tím, že nekonal své vlastní dílo, ale dílo svého Otce. Můžeme vstoupit do stejného "odpočinku" a společenství s Ježíšem, když přestaneme dělat své vlastní dílo a soustředíme se na spolupráci s Ježíšem v konání Božího díla (Lukáš 4:43).

Polem je svět. Semenem je poselství evangelia o Království (Mat 13:19). Když vykonávají dílo rozsévání, Ježíš ujišťoval své následovníky, že jednoho dne obsadí výkonná postavení v království: "Vytrvali jste se mnou přes moje zkoušky; a stejně jako můj Otec mi smluvně předal právo vládnout, tak já vám smluvně předávám stejné právo. Budete jíst a pít u mého stolu v mém Království, a budete sedět na trůnech, abyste vládli nad dvanácti kmeny Izraele" (Lukáš 22:28-30). Úkolem bylo veřejně světu oznamovat poselství o Království. Semeno zasazené do mysli národů bez ohledu na jejich okolnosti nevyžadovalo oddanost dočasným zákonům Starého zákona vyžadovaných pro kázeň izraelského národa.

Změna od starozákonních požadavků k novozákonním je radikální a dramatická. “Nezabiješ" je vystupňováno na "milujte své nepřátele". A máme si vytknout za cíl maximální pátrání po věčném životě v příštím věku: “Hledejte nejprve Boží království a jeho spravedlnost” (Mat 6:33).

Nový zákon se posunuje k důrazu na sdílení poselství evangelia o naději s každým, kdo bude naslouchat. Vyžaduje lásku k Bohu Stvořiteli a k Jeho Synu Ježíši, který dal svůj život jako oběť pod Novou smlouvou za naše hříchy. Ježíš řekl: "Pokud mě milujete, dodržujte moje přikázání." Vstupujeme do odpočinku (ne týdenním dodržováním sabatu) vírou a poslušností – "sabatizmem" (Heb 4:9), ne v jediný sabatní den.

Pisatel listu Hebreům je zcela jasný ohledně dvou různých časových rámců. V kapitolách jedna a dvě poukazuje na vyvýšené postavení dané Ježíšovi nyní a v následujícím věku. Hebreům 2:5: “Neboť nepodrobil svět, který přijde (nadcházející Nový věk), což je naše téma, andělům.” A podřízení této země člověku je ještě v budoucnu: “Podřídíš vše pod jeho nohy. Neboť při podřízení všeho jemu nenechal Bůh nic, co by nebylo podřízeno. Ale ve skutečnosti *ještě nevidíme* vše podřízeno člověku” (2:8).

Jsme pak zváni vidět v kapitole 3 Ježíšovu nadřazenost k Mojžíšovi a že "dnes [nyní], když uslyšíte jeho [Ježíšův] hlas”, staneme se s ním (ne s Mojžíšem) společníky. Nová smlouva není směsí Starého zákona a Nového. Pavel odstraňuje Starou smlouvu a její důležitost pro dnešek, když říká v Kolosským 2:9-17:

> Neboť božství přebývá v celé své plnosti ztělesněno v Kristu; v něm jste byli přivedeni k naplněni. Každá moc a autorita ve vesmíru mu podléhá jako hlavě. V něm jste byli obřezáni, *nikoliv v tělesném smyslu,* ale odložením staré přirozenosti, což je Kristův způsob obřízky … A i když jste byli mrtví kvůli vašim hříchům ... přivedl vás k životu s Kristem. Neboť nám odpustil všechny naše hříchy: zrušil dluhopis proti nám s jeho právními požadavky, který nebyl splacen; odložil jej stranou přibitím na kříž …
>
> Proto nikomu nedovolte, aby na vás uvalil břemeno ohledně toho, co jíte nebo pijete nebo ohledně dodržování svátku, novoluní nebo sabatu. Ty jsou jen stínem toho, co má přijít; skutečnost patří Kristu.

Tímto "triem" židovských posvátných dnů se Pavel odvolává na celek dodržování, ke kterému křesťané nemají cítit povinnost. Nejméně jedenáctkrát se ve Starém zákonu tento popis týdenních, měsíčních a výročních dodržování objevuje jako *jeden* svazek. Pavel považuje všechny tři za *jediný* stín. Sabaty – výroční, měsíční a týdenní – jsou jasně a stejným dílem "vzory" toho, kdo je náš Pasach, náš Sabat a naše Smíření, náš odpočinek. Mojžíš je mrtev. Kristus žije!

Toto považuji za zásadní problém: Bůh nám dal skrze svého Syna pověření přinášet poselství naděje celému světu. Jsme zváni, abychom se připojili k Jeho Synovi v *tomto* pověření. Mozaické překážky pro obdržení tohoto poselství světu byly odstraněny. Nyní se můžeme volně pohybovat po celém světě. Mohu dobře být v Malawi během dnů nekvašeného chleba. Strouhanka v domech nebude problémem. Budou šťastní, že mají nějaký chléb k výrobě drobečků!

Je obrovské požehnání vlastnit poznání jedinečného Boha Izraele. Stejnou víru mají miliony Židů. Přes miliardu muslimů také věří, že existuje jeden Bůh. Bohužel pro Židy, kteří se spoléhají na Mojžíše. Odmítli Mesiáše, který přišel. Muslimové se spoléhají na Mohameda. Někteří věřící v Ježíše se stále spoléhají zčásti na Mojžíše, a ne zcela na Mesiáše, který nepřišel zrušit Tóru, ale *vyplnit ji*. Pavel trvá na tom, že ustupovat ke Starému od Nového je cestou k slepotě. 2. Korintnským 3:14-16: “V každém případě se jejich mysl uzavřela. Neboť do dnešního dne, když čtou starou smlouvu, tentýž závoj zůstává nezdvižen, protože je odebrán pouze prostřednictvím Krista. Ano, až do dneška, kdykoli je Mojžíš čten, leží nad jejich srdcem závoj. Ale když se člověk obrátí k Pánu, závoj je odstraněn.”

Dopis přítelkyni

Následuje výňatek z dopisu, který napsala paní Lynn Grayová, přítelkyni a kolegyni bývalé člence církve Worldwide Church of God. Paní Grayová vyjádřila s prostou jasností své vzrušení, když našla svobodu v duchu Nové smlouvy (jméno adresáta bylo změněno).

Když jsi tady byla, diskutovali jsme o Kolosským 2:16, 17. Cítila jsi, že Pavel se zamýšlel, že křesťané v Kolossech byli pronásledováni za to, že nedodržují svátky právně pedantským farizejským způsobem. Jak docházíš k tomuto závěru, když Pavel řekl, že tyto dny samy jsou stíny a my již nemáme být ve stínu? Způsob, jakým čteš, je rozporný. Vždycky jsem cítila, že to bylo rozporné, když jsem byla v církvi Worldwide Church of God. Jejich vysvětlení nikdy nemělo ani trochu smysl. Přijímala jsem jejich vysvětlení, protože jsem si myslela, že 'apoštol' všechno věděl. Myslím si, že souvislost v Kolosským zde je velmi jasná. Pavel říká, že tyto dny již nejsou závazné doslovným způsobem, jako byly pod Starou smlouvou. Nebyla to jen otázka názoru podle talmudu z hlediska legalizmu, o co šlo. Šlo o samotnou Starou smlouvu. Náročný legalizmus, jako například jak daleko mohl člověk kráčet v sobotu a všechny další stovky doporučení a varování, byl většinou přidáván během staletí židovské tradice. To je lidský zákon, ne Boží, a nikdy nebyl nutný. Byl to běžný komentář legislativy přidané ke Staré smlouvě. Ale to není tím, na co se Pavel odkazuje jako na stín. Je to Stará smlouva samotná. Židovské dodatky k Bibli nikdy neměly žádný status ani jako stíny. Pro Pavla tato doporučení a varování opouštějí výklad starozákonního právního systému.

V mnoha dalších spisech Písma Pavel říká, že není pod zákonem, že se stal Židem, aby získal Židy. Zřejmě se už nepovažoval za Žida. V těchto verších se odvolává na mnohem víc než na legalizmus a na trest podle zákona. Říkat, že bychom měli dodržovat ty dny ale bez legalizmu, zcela opomíjí podstatu. Kristovo osvobození ze Starého zákona bylo víc než osvobození od židovského legalizmu.

Kdysi jsem milovala ty dny a jejich dodržování. Milovala jsem svátky a sabat stejně jako ty teď. (Svátky se stávaly mnohem více zátěží, když jsem chodila do práce.) Ve stejné době, kdy jsem je milovala, jsem také žila ve strachu, že v takových dnech bych nějak udělala něco špatného a hříšného. Ale Jano, považovala jsem ty dny za svaté, posvěcené a skvělé. Nechápeš, že existuje něco lepšího. Nová smlouva nespočívá na liteře zákona. Je to lepší způsob. Je to mnohem víc milující způsob. Umožňuje příležitost přiblížit se ještě víc ke Kristu a k Bohu. Je mnohem úžasnější než dodržovat sabat a svátky. Věř mi, Jano, tento způsob je lepší. Mnohem, mnohem lepší. Dokud nevyjdeš ze stínu, budeš se omezovat ve svém životě. Existuje láska, když člověk není ve stínu, kterou můžeš zažít jen tehdy, když vystoupíš ze stínu. Dodržovat starý zákon znamená bránit svému vztahu s Kristem. Jeho život a smrt jsou mnohem méně významné, když si neuvědomuješ svobodu a volnost, kterou nám přinesl. Jano, opravdu věřím, že jsi jedinec ztrácející lásku, která tam je. Ale to je něco, co všichni musíme nalézt ve svém vlastním čase a prostoru. Určitě mi to zabralo čas...

Ještě jeden bod. Nevěřím tomu, že, poněvadž Pavel chodil do synagogy o sabatu, je to důkaz toho, že dodržoval sabat. Je jasné, že o sabatu musel chodit do synagog, pokud chtěl oslovit své bratry evangeliem. To mi dává dokonalý smysl. Neexistuje žádný důkaz, že by Pavel dodržoval svátky apod., s výjimkou způsobu, jak se dostat do styku s jinými Židy. Ve skutečnosti existuje dostatečný důkaz, že tyto věci už pro něj nebyly důležité a že učil druhé o svobodě v Kristu.

Vyžaduje studium a pochopení a svatého ducha, abys pochopila rozdíl mezi Starou smlouvou a Novou. Máme-li být křesťany jako Pavel a jiní, musíme vyjít ze stínu – a odpočívat v Kristu každý den.